

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

XV legislatura · cinquè període · sèrie C · número 498

Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano

Sessió 6, dilluns 9 de març de 2026

Presidència de l'I. Sr. Andrés Garcia Berrio

TAULA DE CONTINGUT

Compareixença de la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials 357-01197/15	5
Compareixença de Manuel Jiménez, en representació de l'Associació de Venedors Ambulants de Catalunya (posposada) 357-01199/15	18
Compareixences 357-01198/15, 357-01200/15 i 357-01201/15	18

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* (DSPC) reproduïx només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

Transcripció i correcció: CPSL
Imprès al Parlament

ISSN: 0213-7976 (general)
0213-7992 (sèrie C)
DL: B-3.468-1982

www.parlament.cat

Sessió 6 de la CEEPNA

La sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (CEEPNA) s'obre a les tres de la tarda i vuit minuts. Presideix Andrés García Berrio, acompanyat del vicepresident, Jordi Albert i Caballero, de la secretària, Susana Martínez Heredia, i de la secretària en funcions Ennatsu Domingo i Soler. Assisteix la Mesa el lletrat el lletrat Rubèn Ramírez Fernández.

Assisteixen a aquesta sessió la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials, Patricia Bezunartea; el representant de la Unió General de Treballadors Antonio Cortés Sitja; la directora de projectes de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya, Chantal Hernández, i la responsable del programa Acceder de la Fundació Secretariat Gitano.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença de la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01197/15).

2. Compareixença d'Antonio Cortés Sitja, en representació de la Unió General de Treballadors, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01198/15).

3. Compareixença de Manuel Jiménez, en representació de l'Associació de Venedors Ambulants de Catalunya, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01199/15).

4. Compareixença de Chantal Hernández, directora de projectes de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya, davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01200/15).

5. Compareixença de la persona responsable del programa Acceder de la Fundació Secretariat Gitano davant la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 357-01201/15).

El president

Bona tarda. Donem inici a la sessió d'avui de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano.

Compareixença de la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials

357-01197/15

Com a punt número 1 de l'ordre del dia, tindrem la compareixença de la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials davant aquesta comissió, la senyora Patricia Bezunartea, a qui agraïm la seva participació avui en aquesta comissió. Tindrà un temps inicial de quinze minuts, i després hi haurà les intervencions dels grups parlamentaris. Doncs té la paraula. Agraïm molt la seva compareixença al Parlament de Catalunya en format *online*. I res, gràcies, i té la paraula.

(L'exposició va acompanyada d'una presentació de xarts, que es pot consultar a l'Arxiu del Parlament.)

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)

Bona tarda a tothom. Buenas tardes a todos y a todas. Es un honor para la Dirección General de Diversidad Familiar y Servicios Sociales comparecer en esta comisión del Parlament de Catalunya. Agradezco la invitación al Ministerio de Derechos Sociales, a esta dirección general, a participar en ella.

Voy a compartir una presentación, que creo que hará más sencillo seguir toda mi comparecencia –un segundo. Creo que ya la ven ¿verdad? ¿Se ve la presentación? *(Pausa.)* Bueno, avanzo, entonces.

El president

Sí, es veu, es veu. Gràcies.

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)

Muy bien, perfecto. Bueno, comienzo por enmarcar el trabajo que desde el Ministerio de Derechos Sociales, con su nueva agenda 2030, realizamos en el ámbito de la igualdad, la inclusión y la participación del pueblo gitano. Para ello existe toda una serie de normativa de referencia, comenzando por el mandato constitucional de garantizar la igualdad real del pueblo gitano a través de diferentes artículos: el 9.2 de la Constitución, que habla de que los poderes públicos promoverán las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo sean reales y efectivas; el artículo 14, que prohíbe la discriminación por origen racial y étnico; el 149, en el que se refleja la competencia estatal para establecer las condiciones básicas que garanticen la igualdad de todos los ciudadanos. Pero, a la vez, también el artículo 148, que contempla competencias autonómicas y, en el caso concreto de los servicios sociales, por ejemplo, se estructuran o se legislan a través de los estatutos de autonomía y de la legislación sectorial, haciendo que la competencia en servicios sociales sea exclusiva de las comunidades autónomas.

En cualquier caso, el alineamiento de las medidas que se proponen desde el marco estatal para la inclusión, la igualdad y la participación del pueblo gitano tiene un mandato europeo, en concreto, el marco estratégico de la Unión Europea, que tiene el mismo nombre: marco europeo para la igualdad, la inclusión y la participación del pueblo gitano.

Esta estrategia nacional, que se aprobó en 2021 y que va hasta 2030, tiene un enfoque transversal y una gobernanza compartida. Es una hoja de ruta a través de la cual se articula la acción pública en seis ejes transformadores. Tenemos los cuatro primeros, que tienen que ver con los ámbitos en los que tradicionalmente se ha estructurado la inclusión del pueblo gitano, a través de la intervención en el empleo, en la educación, en la salud y en la vivienda. Estos cuatro puntos se definen en el marco europeo y en el marco estatal, como el ámbito de la inclusión. Y se incluyen con el mismo peso y de forma transversal los dos siguientes: uno que tiene que ver con la igualdad de trato, es decir, combatir el antigitanismo y la discriminación que persisten hacia la comunidad gitana, y el ámbito de la participación, en la idea de que cualquier política pública debe contar con la participación plena del colectivo al que se dirige.

En este contexto, y de una manera muy relevante, en el año 2025 –y, además, ahora, cuando hable más específicamente de empleo, me referiré al plan que se aprobó también en el año 2025–, este año fue declarado el Año del Pueblo Gitano en España con motivo del seiscientos aniversario de su llegada a la península Ibérica. Fueron las primeras evidencias del paso de una comunidad, un grupo de personas gitanas por nuestro país –en concreto, entraron a través de Aragón. Y este año 2025 ha supuesto un impulso para el desarrollo de políticas y también para el reconocimiento, bueno, de todas las aportaciones que el pueblo gitano ha realizado a nuestra sociedad, de la cual forman parte desde ese momento.

Se han impulsado distintos actos institucionales y de memoria democrática para reforzar el reconocimiento y la igualdad del pueblo gitano, pero también se ha desarrollado el ámbito del empleo, en concreto –que es de lo que más voy a hablar en esta comparecencia–, a través del plan para la promoción de la empleabilidad del pueblo gitano, que se aprobó y se inició en el año 2025.

En concreto, la dirección general que represento es quien se encarga de dinamizar e impulsar la estrategia estatal a través de la cooperación con todas las partes implicadas y a través también de ese marco estatal europeo que nos hace un mandato a todos los estados miembros. Esta estrategia es una condición habilitante para la recepción de fondos; esto quiere decir que todos los estados miembros tenemos que contar con una para poder habilitar la obtención de fondos europeos. Esta estrategia

también, desde este enfoque coordinado y multinivel, se trata o intenta ser una hoja de ruta desde la que estructurar todas las políticas públicas que se establecen en el conjunto del Estado. Fue el resultado de un proceso participativo y pone mucho el foco tanto en todo el proceso de elaboración como, después, en el proceso de implementación y gobernanza en esa colaboración multiactor y multinivel de la que hablaba anteriormente.

Además de ser condición habilitante, también este ministerio, en concreto esta dirección general, es punto nacional de contacto para el marco europeo para la igualdad, la inclusión y la participación del pueblo gitano, con lo cual desde aquí se articula toda esa cooperación con Europa, ante la Comisión, y con el resto de los agentes en el ámbito estatal.

Y, además, también esta estrategia, que, como decía, se aprobó en el año 2021 y llega hasta el año 2030, tiene un sistema de seguimiento, recopilación de datos y evaluación que trata no solamente de hacer una declaración institucional de compromiso con políticas dirigidas a la inclusión, la igualdad y la participación del pueblo gitano, sino que también pretende que sean políticas basadas en evidencia a través de las cuales podamos ir dando cuenta de la evolución de los indicadores.

Esa cooperación multinivel se desarrolla a través también de distintas herramientas de financiación. En concreto, hay una específica y otras generalistas, a través de las cuales también se pueden financiar las actuaciones o cofinanciar las actuaciones de este plan. Pero hay una en concreto, que es el plan de desarrollo gitano, cuya cooperación se estructura a través de comunidades autónomas y en colaboración con las entidades locales para garantizar esa coherencia y que realmente llegue a donde se implementa la política pública, que es en el nivel municipal. Y, luego, también cuenta con un Consejo Estatal del Pueblo Gitano, que es un órgano colegiado de participación, asesoramiento y consulta que está compuesto por la Administración general del Estado en distintos ministerios implicados –hay veinte centros directivos ministeriales representados– y el movimiento asociativo gitano.

Centrándonos más en el ámbito del empleo, lo primero que querría destacar, antes de entrar en concreto en los datos que aparecen en esta transparencia, es que la estrategia, en su ámbito del empleo, contempla cinco objetivos a los que este plan pretende dar respuesta. El primero sería incrementar la tasa de empleo de la población gitana en todas sus dimensiones. El segundo sería reducir la precariedad laboral y la discriminación en el acceso al empleo de las personas gitanas. El tercer objetivo sería reducir la tasa de jóvenes que ni estudian ni trabajan ni se forman, que, como verán en la transparencia posterior, es mucho más elevada que la de la población mayoritaria. En general, todas las tasas son mucho peores que las que tiene el conjunto de la población. El cuarto objetivo sería incrementar el empoderamiento, la participación y la actividad de las mujeres gitanas en el acceso al empleo. Y el quinto objetivo de la estrategia sería revalorizar y cualificar a la población gitana que se dedica al comercio ambulante, que hoy por hoy todavía sigue siendo uno de los ámbitos fundamentales para los gitanos de acceso al empleo y de acceso a la remuneración que nos da el empleo, ¿no?, a todas las personas que trabajamos.

Por hacer alguna referencia a datos significativos, decir que la tasa de actividad en las personas gitanas es del 56,6 por ciento. Me van a disculpar, pero aquí hay un error en la cifra. La cifra... No, perdón; no hay un error. Disculpenme. Es del 58,6 por ciento en la población general en el año 2018; en el año 2025 sube hasta casi el cincuenta y nueve por ciento. Pero verán que la diferencia no es muy significativa si la comparamos con las diferencias que hay en el resto de los indicadores.

Tenemos, por ejemplo, la tasa de paro, que es del cincuenta y dos por ciento de las personas gitanas, que es más de tres veces la de la población general. Tenemos una tasa de ocupación de casi un treinta por ciento de personas gitanas, un treinta y cuatro por ciento menos que para el conjunto de la población, que, en el año 2018, al que se refiere esta tasa dirigida o centrada en el pueblo gitano, la comparable con la

población mayoritaria sería del sesenta y cuatro por ciento. Y si actualizamos el dato a 2025 la tasa de ocupación de la población general estaría en el 68,3 por ciento, con lo cual la diferencia es, como verán, muy grande. El nivel de asalarización también vemos que es muy reducido entre la población gitana frente a la población general –de un cincuenta y tres por ciento a un ochenta y cuatro por ciento–, y el índice de temporalidad también es mucho mayor, el de la población gitana, frente al de la población general.

En resumen, en el ámbito del empleo diremos que la incidencia de la ocupación es mucho menor entre la población gitana, y la incidencia del desempleo es mucho mayor, así como la brecha de género, que presenta diferencias mucho mayores.

Otros datos también que tienen que ver con la..., datos que ha recopilado la Agencia de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea en el año 2024, en el que incluyó a España como uno de los países de los que obtener este tipo de indicadores, nos muestran que un treinta y uno por ciento de las personas gitanas de entre veinte y sesenta y cuatro años tiene como actividad principal un trabajo remunerado por cuenta ajena. El cincuenta y ocho por ciento de los jóvenes gitanos ni estudian ni trabajan ni se forman, frente a algo más del diez por ciento de los jóvenes en general...; que la brecha de género es significativa en el empleo: supone el cuarenta por ciento de los hombres gitanos empleados, frente a un veintidós por ciento de mujeres; que la precariedad laboral también es muy importante; la temporalidad está muy por encima de las tasas y con una diferencia también entre hombres y mujeres, y que la discriminación persistente en el acceso al empleo nos muestra que al menos el treinta por ciento de las personas gitanas se siente discriminada al buscar trabajo en el último año, con lo cual vemos también que la población gitana sigue presentando niveles de empleo significativamente inferiores, mayor precariedad laboral, mayores tasas de inactividad, especialmente entre jóvenes y mujeres, lo que evidencia la necesidad de políticas públicas específicas que reduzcan estas brechas estructurales.

Estos datos lo que nos muestran es que las políticas públicas generalistas están llegando con dificultad a las personas gitanas, de forma que tenemos que compaginar –seguir haciéndolo, y de una manera mucho más intensiva– las políticas generales con medidas adaptadas dirigidas especialmente a atender las necesidades concretas de esta población.

En ese contexto, se diseña y se aprueba en el año 2025 el plan de empleabilidad, que es el primer instrumento estatal diseñado específicamente para tratar de cerrar esas brechas en el empleo del pueblo gitano, que recoge los objetivos que se destacan en la estrategia estatal para la inclusión, la igualdad y la participación del pueblo gitano, en el que, en este caso, el Ministerio de Trabajo y Economía Social retoma este guante o este reto y, en base a los datos también y en base también al marco estratégico, desarrolla este plan específico, que contempla, entre otras, las medidas que aparecen en la diapositiva. Que se basa en dos ejes estratégicos. El primero sería ofrecer, desde los servicios públicos de empleo y desde las políticas públicas, respuesta a las personas gitanas que buscan empleo, pero hacerlo desde servicios personalizados dentro del sistema público de acceso al empleo, dentro del SEPE. Por otro lado, el segundo eje estratégico sería que, dentro de ese marco general de atención, se puedan garantizar esos servicios personalizados de una oferta generalizada de servicios específicos, que, realmente, experiencias anteriores con mucho peso y con larga trayectoria, que se ha desarrollado con financiación del Fondo Social Europeo Plus, nos ha dado ya algunas claves de cómo avanzar en este ámbito del empleo y en cualquier otro ámbito. Porque esto sería un ejemplo adaptado al empleo, pero habría otros ámbitos también específicos que deberían seguir esta misma metodología.

Entonces, las medidas, las catorce medidas que contempla el plan, abordan el acceso *desde* los servicios públicos de empleo con itinerarios personalizados, pero,

insisto, son los servicios públicos de empleo los que se hacen cargo también de la situación del pueblo gitano –creo que esto es algo muy relevante a destacar. Que contemplan también experiencias formativas que se alternan con compromiso de contratación, que también es otra fórmula que ha dado muy buenos resultados en el pasado; que tiene una mirada específica a la juventud gitana y que, en base también a este objetivo, contempla no solamente las medidas y la financiación específica del SEPE, sino también otras medidas de financiación, que son, por ejemplo, la garantía juvenil, dentro del Fondo Social Europeo Plus; que contempla la movilidad laboral y cómo poder diseñar políticas de empleo que permitan trascender a la necesidad de zonas rurales y zonas segregadas y que permitan ofrecer oportunidades de empleo más amplias y más generales; que ponga mucho el foco en la adquisición de competencias digitales, que hoy por hoy es una de las claves también para esta capacitación en competencias digitales, es una de las claves para acceder al empleo; que apoyen el autoempleo y el emprendimiento de calidad, no solamente para aquellas personas que están dedicadas al comercio ambulante, que, insisto –ya lo he dicho antes–, es uno de los nichos fundamentales de empleo de las familias gitanas, sino también poder optar a otro tipo de autoempleo y emprendimiento, no necesariamente vinculados solo con el comercio ambulante.

También las medidas recogen otros aspectos, como actualizar la información que tenemos de empleo y pueblo gitano. El estudio que se realizó en 2018, actualizarlo e ir viendo cuál es la evolución del empleo. El foco específico en todas estas medidas, y, de manera transversal, en las mujeres gitanas. La identificación de buenas prácticas y otras medidas también para avanzar en esta dirección.

La gobernanza del plan implica, como no puede ser de otra manera, a todos los actores del sistema, tanto a la Administración general del Estado, que ya he destacado cuál es nuestro rol en todo este diseño de políticas públicas; necesariamente, comunidades autónomas con competencias directas a la hora de implementar estas políticas; entidades locales, que en buena medida son, sobre todo en el ámbito de los servicios sociales, quienes finalmente están prestando estos servicios, y todo el movimiento asociativo gitano a todos los niveles, tanto a nivel estatal como autonómico como local, como una parte fundamental para poder cumplir con éxito los objetivos de este plan. Con lo cual, en este caso estaría la Dirección General de Diversidad Familiar y Servicios Sociales como apoyo, dinamización y revisión del plan, y, en este caso también, el Ministerio de Trabajo y Economía Social como responsable sectorial de la política.

Tenemos también el Grupo de Cooperación Técnica con comunidades autónomas, con el que contamos desde este ministerio, para todo lo que tiene que ver con la colaboración y la cooperación interterritorial; la organización de plenos y grupos de trabajo como espacio de participación y consulta; también el Consejo Estatal del Pueblo Gitano, que ha participado activamente en todas las fases de la estrategia, y el movimiento asociativo gitano, en sentido amplio, como agente de intermediación y acompañamiento a las medidas del plan.

Las cuatro medidas de esta estrategia, que pretende ser amplia y que pretende ser también operativa, que aborda el ciclo de la empleabilidad desde el acceso al empleo hasta cuestiones transversales como es la lucha contra la discriminación..., se estructura en estos cuatro ámbitos que les planteo en esta transparencia. Por una parte, atención personalizada: actualización de la información laboral e inscripción de las personas que buscan empleo en los servicios públicos de empleo, pero a la vez elaboración de itinerarios personalizados. Esta combinación de lo que en política europea se llama *mainstream* y *target* sería una de las claves metodológicas de éxito para esta estrategia. Insisto que ya esto ha tenido constatación en la práctica en el pasado.

Otro aspecto sería la colaboración interinstitucional: la mejora del flujo de trabajo con los servicios públicos de empleo y toda la colaboración multinivel que suponga la implementación del plan.

El foco, muy específicamente dirigido a la igualdad y a la no discriminación. Al final, la experiencia nos dice que, aunque se removieran todas las dificultades formativas, de acceso al empleo de las personas gitanas, hay un factor decisivo a la hora de poder mirar al futuro con cierto optimismo, que sería remover todos los factores de discriminación que están actuando en el mercado de trabajo, en este caso, en relación con el pueblo gitano. Y aquí trabajaríamos desde la óptica de la igualdad, desde la no discriminación, a través de campañas de inspección de trabajo, de incorporación de la perspectiva de igualdad de trato y no discriminación y desde el apoyo integral a mujeres gitanas en todos los ámbitos –rural, urbano– y cualquier otro espacio en el que están las mujeres. Mirada transversal también a este factor.

Y también luchar contra el sesgo en el acceso al empleo: la lucha contra el anti-gitanismo laboral, que yo creo que cualquiera que nos dedicamos a las políticas públicas y que tenemos contacto con el pueblo gitano sabemos que existe y todavía es muy persistente; ese compromiso de contratación vinculado a acciones formativas a través del acompañamiento en el empleo y de la especialización también de los apoyos que necesitan las personas gitanas para poder superar ese sesgo inicial, y diseño de medidas específicas para eliminar barreras discriminatorias.

Hay tres iniciativas operativas que entendemos que son de alto impacto y que articulan la implementación del plan. Por una parte, en este plan de empleo está incluida la red de empleo Roma, que es un sistema de colaboración con el movimiento asociativo para mejorar la difusión de los servicios, facilitar las inscripciones y hacer todo ese trabajo de contacto, dónde están las personas gitanas que buscan empleo. Se trata de generar una red de colaboración tupida, densa que permita llegar a todos los rincones del Estado. El protocolo que se ha llamado COE, que es un modelo, un protocolo específico de atención especializada en los centros de orientación, emprendimiento y acompañamiento adaptado a las necesidades del pueblo gitano. Un protocolo necesario para poder tener en cuenta en ese proceso de acompañamiento desde el Servicio Público de Empleo todas las características del pueblo gitano.

Y, luego, otra iniciativa, que se ha llamado «Puentes de cooperación», que tiene el foco puesto en visibilizar todos los servicios de este plan: mejorar la inscripción en el Servicio Público de Empleo, realizar acciones de formación y refuerzo de competencias digitales y modernización de actividades que todavía están muy implantadas en el empleo de las personas gitanas, como son el autoempleo y la venta ambulante.

El plan también contempla sistemas de seguimiento y evaluación que garantizan la rendición de cuentas y, sobre todo, la mejora continua basada en la evidencia. Creo que este es un requerimiento que cada vez se está incorporando más desde las políticas públicas y es esencial para que cualquier política pública sea exitosa, con lo cual este plan contempla anualmente la elaboración de informes de ejecución conjuntos, elaborados tanto por los datos que obren en poder de la Administración general del Estado como el trabajo que se ha desarrollado desde comunidades autónomas y ciudades de Ceuta y Melilla. De forma permanente se diseñan herramientas de monitorización y análisis para verificar la implementación y detectar desigualdades, puntos mejorables o desviaciones del objetivo de esta política pública. Y en el año 2027 se tiene previsto elaborar una evaluación intermedia de la estrategia, orientada a valorar el cumplimiento de las metas fijadas para el año 2026, y valorar el propio plan de empleabilidad a partir de todos esos informes de progreso acumulados.

Como retos principales y obstáculos que se han identificado como puntos críticos a la hora de avanzar en esta política para que sea eficaz, para que sea sostenida, se han identificado cuatro en concreto. El primero sería la coherencia en la implementación: reforzar la colaboración en la implementación de las medidas en el conjunto del Estado, siempre desde el respeto a las competencias de cada una de las partes involucradas, pero, de alguna manera, establecer un espacio de colaboración, de diálogo,

que nos permita identificar o analizar la situación del plan en todos los rincones del Estado, en colaboración con las autoridades competentes. Por otra parte, diseñar, o identificar, mejor dicho, brechas estructurales y superarlas, sobre todo aquellas que están vinculadas a la discriminación y el antigitanismo, fuertemente arraigado en nuestra sociedad, que suponen muchas dificultades para las personas gitanas, incluso formadas, incluso preparadas para el acceso al empleo. También el enfoque de transversalidad, incorporar la igualdad de trato de forma transversal en todas las políticas públicas, no solamente en esta, sino en todas. Creo que tanto vivienda como educación, como salud, como otro tipo de políticas necesitan incorporar de forma transversal este eje de igualdad de trato en todas ellas. Y, por último, cómo garantizamos la estabilidad y la continuidad de las políticas públicas, en concreto, esta, dirigida a la inclusión laboral, pero podría, insisto, ser extensiva a cualquier otra.

Para finalizar, desde luego, desde la Administración general del Estado, desde este ministerio, esta dirección general, como responsable o como dinamizadora de la política pública a nivel estatal en materia de inclusión, igualdad y participación del pueblo gitano, existe un compromiso con la igualdad real del pueblo gitano; un compromiso también con generar políticas basadas en evidencia, con visión de largo plazo, orientadas a resultados y, como no puede ser de otra manera, en colaboración con las autoridades competentes.

Este plan de mejora de la empleabilidad creemos que es una oportunidad decisiva para reducir esas desigualdades históricas y avanzar hacia la plena inclusión laboral. Como he dicho al principio, existen graves brechas de desigualdad en el pueblo gitano, y tenemos la obligación, el compromiso público de mejorarlas. Y eso se hace combinando la evidencia, los datos, el seguimiento, la evaluación continua, la colaboración a través de la gobernanza multinivel y la participación activa de la propia comunidad gitana, el propio pueblo gitano, y la continuidad, la mirada a medio plazo, las políticas sostenidas en el tiempo y con una visión que nos permita ir dirigiendo esta transformación de las políticas hacia la consecución de los objetivos que nos hemos marcado, con esa idea de estado más justo, más igualitario, más cohesionado y, en este caso, con igualdad de oportunidades para aquellos grupos o aquellas personas más desfavorecidas, entre las que está, sin duda, el pueblo gitano.

Por mi parte, nada más. Muchas gracias por su atención, y quedo a la espera de sus preguntas o comentarios.

El president

Gràcies, moltes gràcies per la compareixença. Ara serà el torn dels grups parlamentaris. Tindrà la paraula el Grup Parlamentari de Junts. No tenim, diguem-ne, la traducció instal·lada. El que podem fer, i hem fet, si li sembla bé a la directora..., a l'hora de fer les preguntes, els diputats, potser podem, si ho veiem també, fer-les en castellà, a més de la intervenció en català.

Lo que estaba comentando, señora directora, era que, como no tenemos la traducción activada, lo que podemos hacer es: las intervenciones, cada diputado o diputada, en la lengua que considere. Pero planteamos, como se ha hecho en otra comparecencia, si hay alguna pregunta concreta, más allá de la intervención dirigida a usted, si podemos doblarla, si se considera necesario. Y, en todo caso, si hay algo que no entienda nos lo puede hacer saber y yo, como presidente, le trataré de hacer llegar.

Gracias.

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)
De acuerdo. Gracias.

El president

Té la paraula el Grup Parlamentari de Junts.

Ennату Domingo i Soler

Gràcies, president. Faré la meua intervenció ben curta, perquè ja portem sessions on han vingut entitats a parlar-nos sobre l'antigitanisme, com garantir els drets de les persones gitanes en l'àmbit de l'educació, i ara, centrant-nos en l'ocupabilitat de les persones gitanes, és molt interessant. I, per tant, agraïm a la directora general que hi hagi participat i ens hagi fet aquesta presentació tan útil, no?

Jo sí que tenia tres preguntes per fer, més concretes. La primera és quin pressupost es destina per poder complir aquests objectius. Heu esmentat que, evidentment, venen dels fons europeus, però ens agradaria saber quin volum es destina precisament a aquest objectiu de garantir l'accés de les persones gitanes en l'àmbit laboral.

En segon lloc, quina millora veieu en els indicadors des de que es posa en marxa aquest pla d'ocupabilitat? Ens agradaria saber també en quins casos..., o quins són els indicadors que millor avancen per entendre millor els reptes.

En tercer lloc, quins projectes a nivell europeu han resultat més efectius? Heu parlat que, evidentment, tots aquells que tinguin serveis personalitzats, que puguin acompanyar les persones en l'àmbit laboral, són els més reeixits, però també creiem que segurament deu haver-hi algun repte en el sentit que allà on no hi hagi un teixit associatiu fort i actiu segurament deuen tenir més reptes a l'hora, doncs, de fer arribar aquest pla, totes aquestes ajudes a les persones. I, en aquest sentit, m'agradaria poder-vos preguntar si heu fet algun mapatge a nivell estatal de la implementació a nivell territorial per entendre també com ho fa cada comunitat, cada territori; quin ha estat el resultat, si teniu algun resultat que pugueu compartir.

I, després, finalment, també ens interessaria saber la coordinació a nivell europeu, no?, la mobilitat de les persones gitanes en el mercat europeu. No sé si fins aquí també hi heu treballat o us heu coordinat amb altres països.

I, finalment, és un altre dels temes que ha anat sorgint, que heu esmentat que aquí hi ha... –com es diu?–, un debat entre projectes concrets o projectes més generalitzats, no? I també hi ha un altre debat que crec que s'està obrint, que és el fet de lleis més generals o lleis més concretes per al poble gitano. I, en aquest sentit, ens agradaria saber si el fet d'integrar en la Constitució la garantia de la igualtat de tracte per al poble gitano i tal és suficient per garantir que tenen dret a l'educació, a la salut, a la «vivenda», a l'educació, o cal plantejar una llei més concreta que vingui a englobar i a concretar tots aquests àmbits per al poble gitano. Hem escoltat d'altres entitats a nivell europeu. Per exemple, Alemanya és un dels països que ha fet avenços molt positius en concretar lleis específiques per al poble gitano, i ens agradaria saber la seva opinió sobre això.

Gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana. Té la paraula el diputat Jordi Albert.

Jordi Albert i Caballero

Bé; moltes gràcies, president. Gràcies, directora general, per la seva intervenció i per explicar-nos aquest pla d'ocupabilitat i aquesta estratègia respecte al poble gitano 2021-2030. Jo em focalitzaré en quatre qüestions principals; sobretot tenen a veure també amb el seguiment i avaluació d'aquest pla.

La primera és –i segurament ho entendreà– que per als treballs d'aquesta comissió és important també saber si aquesta informació que vostè ens ha traslladat la tenen territorialitzada, és a dir, si aquestes dades que vostè ens ha aportat també les tenen dividides per territoris específics.

D'altra banda, també ens agradaria saber si aquestes dades i aquesta territorialització, en cas que la tinguin, també es veuen reflectides en aquest pla d'ocupabilitat i en l'estratègia global. És a dir, és una estratègia on tots els territoris de l'Estat tenen les mateixes accions? O hi ha diferències en aquests territoris i, per tant, entenem

també que hi hauria d'haver diferents accions perquè els reptes són diferenciats? O, en canvi, hi ha una certa homogeneïtzació o una harmonització d'aquestes accions?

L'altra qüestió és la que té a veure amb el procés participatiu. Aquesta estratègia i aquest pla s'han elaborat... Vostè ens ha explicat el paper del Consejo Estatal del Pueblo Gitano. Però, en qualsevol cas, quins han estat els mecanismes i els processos que s'han seguit a nivell de participació del poble gitano en l'elaboració no només de la diagnosi, sinó també, sobretot, en les solucions i en les diferents accions que es plantegen en el pla.

També li volia fer referència, lògicament... –i això a nosaltres sap que també ens preocupa–, és respecte al pressupost. La meva companya Ennatu, de Junts, també hi ha fet referència. Però, amb quin pressupost es compta, o compten vostès, per poder dur a terme aquest pla?

I, per últim –i amb això acabo–, com li deia a l'inici de la meva intervenció, és respecte al seguiment i avaluació. Crec que és molt important també i crec que en el disseny que vostè ha plantejat..., sobretot en el pla d'ocupabilitat 25-28, on l'any 27 s'estableix un període d'avaluació intermèdia per també veure si està funcionant o si s'estan complint els objectius en el pla i, per tant, si cal incorporar-hi algun mecanisme de correcció o no. Per tant, a nosaltres ens interessa saber, en el seguiment i avaluació, vostès quins són els indicadors que hi han incorporat, quins són els criteris que vostès tenen establerts per determinar el compliment o no d'aquest pla i si s'estan assolint els objectius.

No sé si m'ha entès tot lo que li he dit. Si vol que li repeteixi alguna cosa...

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)
Sí, sí.

Jordi Albert i Caballero

Sí? (*Pausa.*) Perfecte. L'hi agraeixo molt, doncs; li agraeixo molt la comprensió. Gràcies.

El president

Gràcies. Ara hem de fer un canvi. Per això trigarem una mica més.
(*Pausa.*)

El vicepresident

Bé; ara, doncs, és el torn del Grup dels Comuns, en aquest cas del diputat Andrés García Berrio. Endavant.

Andrés García Berrio

Gràcies. Bé, en primer lloc, agrair la compareixença en el dia d'avui. Crec que és molt important, el que vostè ha explicat, i també a l'hora de treballar en aquesta comissió la futura elaboració d'un pacte contra l'antigitanisme i per la inclusió del poble gitano, que, efectivament, tinguem en compte la feina feta, la feina que s'està fent. I, evidentment, tindrem les compareixences del departament que estaven previstes per al dia d'avui, però que, per problemes d'agenda, s'han passat a un altre moment. Però pensem que també és important tenir aquesta visió.

Sí que és cert que l'anterior legislatura va suposar, des del meu entendre, un moment molt important per al poble gitano, perquè es van tirar endavant diferents iniciatives a nivell del Congreso. També hi havia com una representació amb tres diputats i diputades gitanes que les van impulsar, també amb el suport, diguem-ne, després, a nivell de govern, del Govern de coalició. I jo crec que està bé també posar al centre aquesta qüestió, perquè en moltes ocasions jo crec que, quan des de les polítiques públiques s'ha intervingut en el poble gitano, no s'ha fet de la manera que jo crec que ara es comença a fer i que, fruit d'això, també és l'estratègia d'ocupabilitat que s'està plantejant i també l'estratègia nacional, que ve d'una estratègia europea que ha mobilitzat la pròpia societat civil gitana, amb moltes entitats també de

defensa de drets humans. Em semblava important com ubicar-ho, perquè crec que estem davant d'una oportunitat. I aquest pacte, aquesta comissió també forma part de tot aquest esforç col·lectiu que es porta fent durant un temps. Lo que encara estem molt lluny de poder aconseguir els objectius.

En aquest sentit, i de cara a les preguntes, en relació amb l'estratègia del poble gitano s'ha plantejat que es farà una avaluació el 2027, però que es feia una avaluació anual. No sé si aquestes avaluacions són públiques i si s'hi podria tenir accés. Ho diem també perquè podria servir com a documentació per a la feina d'aquesta comissió.

Després, també jo crec que... Bé, ja s'ha preguntat, però em sembla que és molt important, no? Quin és el pressupost amb el que es compta per tirar endavant aquesta estratègia? Que, a més, afecta diferents ministeris, però també diferents comunitats autònomes i fins i tot municipis. Si es pot desgranar una mica més aquesta qüestió.

I, després, en relació amb el pla d'ocupabilitat, entenent que depèn d'un altre ministeri i que en realitat s'ha posat en marxa fa molt poc temps, bé, si ja hi han indicadors o hi han, diguem-ne, valoracions de què és el que està funcionant, també per poder-ho adaptar i també tenir en compte què es podria fer des de Catalunya per tal d'afavorir el bon funcionament d'aquest pla d'ocupabilitat, sabent que l'accés al mercat laboral i treballar les discriminacions existents són elements clau.

I res. Sí que plantejar que tenim molts reptes per davant i que, efectivament, la coordinació interinstitucional és positiva. I agrair un cop més la compareixença.

I lo mateix que ha dit l'anterior diputat, si s'ha entès tot. Si no, puc concretar...

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)
Sí, sí.

Andrés García Berrio
...una mica les preguntes. Gràcies.

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)
Sí, sí, sí. Gracias.

El vicepresident

Bé; gràcies, diputat. I ara és el torn de la diputada del Partit dels Socialistes de Catalunya i Units per Avançar, la diputada Susana Martínez Heredia. Endavant.

Susana Martínez Heredia

Muchas gracias. En primer lugar, queremos agradecer la comparecencia de la señora Bezunartea y poner en valor este plan de actuación para la mejora de la empleabilidad de la población gitana 2025-2028, porque supone un paso importante. Y también dar las gracias por ese impulso, ¿no?, que se ha dado en las políticas públicas y por ese reconocimiento, también, coincidiendo con los seiscientos años de la llegada del pueblo gitano a la península Ibérica.

Estamos ante un primer plan específico de empleo dirigido a la población gitana en el marco de las políticas públicas, y creemos que esto tiene un gran valor político y social, porque supone reconocer que todavía existe una brecha importante en el acceso al empleo y que las políticas públicas deben de abordarse también con herramientas específicas que nos permitan combatir ese antigitanismo que dificulta el acceso de las personas gitanas al empleo.

El diagnóstico es claro –usted nos ha mostrado los datos–: la tasa de paro, superior al cincuenta por ciento; la tasa de empleo, en torno al treinta por ciento; el cincuenta y tres por ciento de las personas ocupadas que son asalariadas, y las personas autónomas representan un cuarenta y siete por ciento, ¿no? Una incidencia muy elevada del trabajo autónomo, que se debe a la prevalencia de la venta ambulante, no como una opción, sino como una alternativa a esa situación de exclusión laboral que sufren los gitanos y gitanas.

Por eso creemos, precisamente, que este plan es relevante, por varias razones. Porque, en primer lugar, incorpora de manera explícita la población gitana dentro de las políticas activas de empleo y el reconocimiento de los gitanos y gitanas como personas de atención prioritaria. En segundo lugar, porque plantea medidas concretas, que van desde itinerarios personalizados de inserción laboral hasta formación vinculada al empleo, formación en competencias digitales o apoyo al emprendimiento. Y, en tercer lugar, porque conecta con los marcos estratégicos europeos y con la estrategia nacional para la igualdad, inclusión y la participación del pueblo gitano, ¿no?

Y, dicho esto, también creemos que el éxito de este plan va a depender en gran medida de su implementación en las diferentes comunidades autónomas. De hecho, muchas de estas medidas previstas se desarrollan a través de los servicios públicos de empleo y las políticas activas gestionadas por las propias comunidades autónomas. Por eso, nos gustaría conocer un poquito más cómo se articulan esta dimensión y esta coordinación territoriales. En primer lugar, ¿cómo se está trabajando con las comunidades autónomas para garantizar que las medidas se integren en sus políticas activas de empleo? ¿Qué instrumentos de coordinación se utilizan para asegurar una implementación coherente en todo el territorio?

También nos parece especialmente importante la cuestión de los recursos, ¿no? Sabemos que parte de estas actuaciones se vinculan a programas financiados con fondos europeos. Y, en este sentido, nos gustaría preguntarle cómo se aseguran de que estos recursos lleguen de manera efectiva a las comunidades autónomas y se traduzcan en programas concretos de mejora de la empleabilidad.

Y también un elemento clave que usted ha comentado, que es el seguimiento del plan. Por eso, también preguntarle qué indicadores de evaluación se han previsto para hacer ese seguimiento territorial que permita conocer el impacto en cada comunidad autónoma; si son indicadores que se han unificado para recoger esa implementación, porque muchas veces los planes regionales no están alineados..., los ejes con la estrategia nacional o europea. Entonces, es importante saber si estos indicadores, pues, son presentados de una forma que nos permita alinearlos para su posterior evaluación.

Y el resto de las cuestiones ya las han planteado el resto de los diputados de otros grupos parlamentarios. Así que acabo reconociendo el valor de este plan como una iniciativa pionera dentro de las políticas de empleo y agradeciéndole su comparecencia de hoy.

Muchas gracias.

El president

Gràcies. Ara és el torn de rèplica per a la directora. Llavors, tindrà un temps d'uns set, vuit minuts per poder respondre les preguntes. Moltes gràcies.

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)

Gracias. Yo creo que he entendido todas las preguntas. De todas maneras, si hubiera alguna cuestión que entienden que no he contestado suficientemente o que no he entendido bien, pues les rogaría que me lo hiciesen saber.

Bueno, hay una cuestión..., hay varias cuestiones transversales, ¿no?, que han planteado sobre cómo se estructura y cómo se implementa este plan. Una tiene que ver con el presupuesto, otra tiene que ver con la gobernanza y cómo se implican las comunidades autónomas.

Respecto a la cuestión de la gobernanza, tengo que decir que tanto la estrategia como casi cualquier política social que se implementa desde la Administración general del Estado tiene en la cooperación territorial uno de sus principales ejes. Los problemas son muy complejos; tenemos la estructura competencial que tenemos. Y, en ese sentido, creo que esto obliga a la colaboración de todas las partes para que realmente se puedan impulsar todas las medidas incluidas aquí.

Tanto en las estrategias como en los planes hay una reclamación reiterada sobre qué presupuestos son los que se van a poner a disposición de todos estos planes –presupuestos específicos. Y, en ese sentido, yo siempre digo que los planes y las estrategias son hojas de ruta en torno a las cuales se identifican unos objetivos compartidos y, a partir de ahí, se generan o se priorizan los recursos que en cada momento están disponibles para poder acceder a esta..., o poder implementar esa política.

En concreto, las políticas que tienen que ver con el pueblo gitano han tenido, como bien han dicho, una parte importante de la financiación europea, tanto de los fondos estructurales y de inversión europeos a nivel estatal..., que aquí ha habido un programa específico que seguro que conocen bien, que es el programa Acceder, que, a través de una entidad, en este caso progitana, se han implementado numerosos servicios de orientación laboral que han hecho esa labor de mediación poniendo en contacto a las administraciones públicas con las comunidades gitanas. Pero también han existido, existen los planes operativos regionales, en los que cada comunidad autónoma prioriza..., dentro del ámbito de los objetivos que la Comisión plantea para avanzar en la política social, y aquí es verdad que no todas las comunidades autónomas han hecho un esfuerzo o una inversión concreta en este ámbito. El texto del plan recoge algunas buenas prácticas relacionadas con esto en algunas comunidades autónomas, pero eso sería, desde luego, una fuente clara de financiación.

A nivel estatal, tenemos otros recursos, también, que gestionamos en colaboración con las comunidades autónomas. Tenemos el plan de desarrollo gitano, tenemos el plan concertado, que, además, el plan concertado venía de –en general, las políticas sociales– unos recortes muy grandes en las últimas décadas, y en esta legislatura y la pasada se ha tratado de recuperar, al menos recuperar, la inversión en estas líneas. Y tanto la una, que sería más generalista –el plan concertado– para abordar retos sociales en el ámbito de los servicios sociales municipales, como específicamente el plan de desarrollo gitano han tenido un incremento muy considerable; en el plan concertado, por encima del cien por cien de lo que se dedicaba a esta partida presupuestaria en el año 2020.

Y luego, también, el servicio de empleo lo que hace –y para mí la cuestión más relevante que incorpora– es que es consciente y asume la responsabilidad de la situación de empleo del pueblo gitano. No es el tercer sector ni son las organizaciones sociales quienes tienen el peso de la responsabilidad en esto, sino que es el propio servicio público el que, en colaboración con todas las partes interesadas, desarrolla este ámbito.

Las mejoras que..., me han preguntado sobre el plan. El plan es muy reciente. Yo creo que, como todas las políticas públicas y toda la gobernanza de las políticas públicas, requerirá ir dando pasos en ese sentido.

Hablaban también de la posibilidad, de la necesidad de establecer marcos legislativos que promuevan la promoción integral del pueblo gitano. Yo creo que eso es algo que están planteando en estos momentos también algunas entidades gitanas y progitanas, la propuesta de diseñar leyes específicas que contemplen, desde una perspectiva integral, todas las necesidades del pueblo gitano. Yo creo que podría ser un instrumento. Otro son las políticas públicas, como venimos desarrollando hasta hoy.

Sobre la territorialización de los datos, no en todos los casos los tenemos suficientemente territorializados, porque los análisis que realizamos en muchos casos son investigaciones o estudios *ad hoc*, que sí que contemplan la diversidad territorial, pero no en una muestra suficientemente representativa en cada una de las comunidades autónomas como para que esto pueda ser generalizable. La competencia que tiene la Administración general del Estado en la elaboración de estadísticas es a nivel estatal, y desde esa perspectiva lo estamos planteando. Pero muchos de los datos que generan los servicios de empleo públicos y muchos de los datos que emplean los servicios sociales u otros sistemas de protección creo que darían suficiente información como para poder tener un análisis más pormenorizado de la territorialización de estos datos, ¿no?

Sobre las acciones, como digo, tanto la estrategia estatal como el plan de empleabilidad son una hoja de ruta diseñada en un proceso compartido y en un proceso junto con todas las partes interesadas, en el que se han diseñado mecanismos de participación, procesos colaborativos, invitaciones a todas las partes a hacer sus aportaciones. El consenso o el resultado de todas esas aportaciones se refleja tanto en la estrategia como en el plan, pero luego las actividades, las acciones –que también preguntaban desde Esquerra Republicana de Catalunya–, pues, serán aquellas que las autoridades competentes valoren como prioritarias dentro de su ámbito competencial. Entonces, ahí lo que permite la estrategia es fijar unos objetivos compartidos, y, a partir de ahí, las autoridades competentes diseñan o adaptan o priorizan esas acciones.

Sobre el seguimiento de la evaluación, decir que anualmente tenemos que presentar a la Comisión como punto nacional de contacto, y precisamente porque la estrategia estatal es una condición habilitante para la recepción de fondos..., tenemos que elaborar informes de progresos, y esa información y esos informes los vamos elaborando año a año. Esos informes recogen... Y se hace la consulta para poder hacer aportaciones tanto a la Administración general del Estado, a todos los ministerios, como a las comunidades autónomas, y estamos también incorporando información de entidades locales. Estos informes son públicos y, si tienen interés en conocerlos, pues podemos hacérselos llegar.

Creo que también hacía referencia, el representante *dels* Comuns, a la importancia de la participación política de las personas gitanas. Desde luego, desde el ministerio creemos que es esencial avanzar en la representatividad. La pasada legislatura había tres representantes, además, en diferentes partidos, y esta legislatura no hay a nivel estatal representantes gitanos, y creo que sería un indicador de normalización de la convivencia y de plena participación que hubiera también, en ese sentido, personas que nos representaran a todos, por otro lado, en el Parlamento.

En este sentido, también decirles que, en concreto sobre el plan de empleabilidad, también está previsto que se hagan estos informes de progreso, que, a su vez, alimentarían la estrategia en la parte de empleo.

Como comentaba la representante del Partido de los Socialistas de Cataluña, efectivamente, es un primer plan y, desde el punto de vista de la política pública, es muy simbólico. Creo que este camino debería seguirse en el resto de los sistemas de protección o ámbitos que son cruciales para el pueblo gitano en España, como son el de la educación, el de la vivienda, el de la salud, etcétera. Reconocer esa brecha desde las políticas sectoriales, desde el punto de vista de este ministerio, que de alguna manera dinamiza y coordina la estrategia a nivel transversal y a nivel estatal, sería muy relevante. Y creo que en otros ámbitos sería muy interesante hacer ese reconocimiento. En primer lugar, que desde los servicios públicos generalistas se atienda también, se sea capaz también de atender a las personas gitanas, pero respetando su especificidad, respetando sus necesidades específicas y diseñando intervenciones que realmente fueran garantistas en el sentido de ofrecer igualdad de oportunidades.

El trabajo con las comunidades autónomas, como decía, es en varias líneas. Tenemos, en el marco del consejo territorial y de la comisión delegada, un grupo específico de cooperación técnica, que llamamos, en materia de políticas dirigidas al pueblo roma, al pueblo gitano. Y en ese ámbito vamos discutiendo, dialogando, avanzando, conociendo qué se hace en las distintas comunidades autónomas. Y, a partir de ahí, estableciendo un espacio de diálogo y de aprendizaje compartido en el que vamos, de alguna manera, alineando o poniendo en común todas estas políticas. Tenemos ese instrumento de colaboración esencial.

Pero luego, en el marco también de la estrategia, una colaboración muy estrecha a través del Consejo Estatal del Pueblo Gitano, que garantiza la implementación de la estrategia a través de grupos de trabajo que responden a cada una de las seis

prioridades que he mencionado en la presentación, en el que están presentes el ministerio competente en cada caso junto con entidades que forman parte del consejo y que trabajan en ese sentido. Y una de las reclamaciones que yo sé que en Cataluña existe es cómo crear consejos autonómicos de representación o de diálogo o de consulta entre las administraciones públicas y el pueblo gitano, que son instrumentos muy útiles para realmente garantizar o promover la participación del pueblo gitano en este sentido.

Por mi parte ya estaría. No sé si hay alguna cuestión en la que quieren que profundice.

El president

No. Per part nostra ja estaria. Bé, agraïm molt les explicacions. I continuarem la feina d'aquesta comissió i tindrem en compte el que s'hi ha exposat.

Moltes gràcies.

Patricia Bezunartea (directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials)

Moltes gràcies.

El president

Ara farem un breu recés de la sessió de la comissió d'estudi per tal d'anar a buscar les següents compareixents.

La sessió se suspèn a les quatre de la tarda i quatre minuts i es reprèn a les quatre i nou minuts.

El president

Bona tarda. Reprenem la sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano del dia d'avui.

A continuació, substanciarem de manera conjunta el punt número 2, el punt número 4 i el punt número 5 de l'ordre del dia de la comissió del dia d'avui.

Compareixença de Manuel Jiménez, en representació de l'Associació de Venedors Ambulants de Catalunya (posposada)

357-01199/15

El punt número 3 no es podrà dur a terme perquè no hi ha pogut assistir el compareixent, el senyor Manuel Jiménez. Es suspèn i es reprendrà en una altra ocasió que sigui possible que es pugui realitzar.

Compareixences

357-01198/15, 357-01200/15 i 357-01201/15

Llavors, a continuació, avui comptem amb tres compareixences en aquesta taula que tenim en aquest moment. En primer lloc, serà el senyor Antonio Cortés Sitja, representant de la Unió General de Treballadors i treballadores de Catalunya; després tindrem la senyora Chantal Hernández, representant de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya, i després la senyora Amanda Sánchez, representant de la Fundació Secretariat Gitano, de la delegació de Catalunya. Llavors, tindran un temps de dotze minuts cadascun; després, els grups parlamentaris, un temps de quatre minuts, i després tornaran a tenir un torn de rèplica de sis minuts. Llavors, té la paraula el senyor Antonio Cortés Sitja.

Antonio Cortés Sitja (representant de la Unió General de Treballadors)

Bona tarda, president de la comissió, honorables diputats i diputades dels grups parlamentaris, integrants de la Mesa i totes les persones que compareixen. Parlaré

en la intervenció entre el català i el castellà, perquè a nivell de dades m'és més fàcil parlar en castellà.

Comparezco hoy ante esta cámara para presentar un diagnóstico sobre la situación laboral del pueblo gitano en Cataluña y proponer medidas concretas, viables y urgentes para transformar la exclusión en oportunidad y contribuir a un pacto nacional contra el antigitanismo y la inclusión del pueblo gitano en Cataluña.

Como ya se comentó en este foro por parte de Pedro Casermeiro, del primo Pedro, o de la tía Mercedes, se nos negó el derecho al trabajo histórico forzándonos al vasallaje y a la esclavitud. Posteriormente, se nos expropió la autonomía, relegándonos a los márgenes urbanos y expulsándonos del mercado laboral, tachadas de vagas y maleantes. De esta situación aún no hemos salido. Con esta presentación espero demostrar que la exclusión laboral gitana es estructural y no cultural; presentar soluciones probadas, viables y rentables –y aquí tenemos ejemplos de dos modelos que pueden funcionar, hechos por asociaciones del territorio o federaciones de asociaciones–, y argumentar que actuar es justo y económicamente inteligente y rentable para el territorio, para Cataluña.

La realidad en cifras. Todos estos datos están sacados tanto de Idescat como del Departament de Treball, como de estudios hechos por Fundación Secretariado Gitano, como Fagic. En Cataluña se estima que habrá unas ochenta mil, 85.000 personas gitanas, que significan un uno por ciento de la población, con un treinta y ocho por ciento de personas menores de dieciséis años, una media superior a la media catalana.

Como sabremos todas, dentro de diez, quince años vista, vamos a tener un problema a nivel laboral, porque el treinta y ocho por ciento de la mano de obra de este país se nos va a jubilar, que es la generación del *baby boom* –benditos sean–, pero nos vamos a quedar con un problema a nivel de sustentación de puestos de trabajo, que no solamente con la migración se van a poder cubrir, que va a ser necesaria, pero podemos aprovechar ya planes específicos de trabajo para formar a personas que serán necesarias en la nueva Cataluña que esperemos que tengamos en unos años, donde la industria debería de ser importante.

Datos desgarradores, o sea, el desempleo gitano está en un treinta y seis por ciento de media, frente a un diez por ciento de la tasa normal de la población. El desempleo entre mujeres todavía se eleva al cincuenta y dos por ciento. Tenemos una diferencia de contrato indefinido entre la población gitana y la población habitual que sería de cincuenta y seis puntos. El salario medio entre personas gitanas y personas no gitanas..., la diferencia es del cuarenta por ciento, de once mil euros entre unos y otros. Y en el caso de las mujeres la brecha salarial entre mujeres gitanas y hombres gitanos es del cincuenta y seis por ciento. Estos datos son desgarradores. Pero hay que sumarlos..., de dónde vienen esos datos. Vienen de que, en la ESO..., personas que no tienen la ESO dentro de la población gitana, estamos hablando del sesenta y cinco por ciento de ellas, y de estudios universitarios, entre un uno y un dos por ciento.

Nota positiva: gracias al trabajo hecho por el tejido asociativo y la Administración en Cataluña, podemos decir que de los jóvenes entre dieciséis y veintinueve años el sesenta por ciento ha completado la ESO. Ya tenemos un paso ahí ganado. Pero esto se refleja en la segregación ocupacional. Tenemos un treinta y cinco por ciento de la población que estaría en el rango de la venta ambulante, de la venta en mercado; un veinte por ciento, en la limpieza y servicios –ojo al sesgo de la mujer, cerca del ochenta y cinco por ciento son mujeres–; el quince por ciento, en la construcción, y cuando hablamos de construcción incluimos también otros oficios relacionados con la construcción, quizá más relacionados con la industria, y un doce por ciento en la chatarra o el reciclaje, lo que serían para mí agentes medioambientales de primer orden, que se podrían aprovechar para todo este cambio a nivel de economía circular que tenemos que hacer en el territorio por las normativas europeas que nos vienen y nos han venido. Son sectores precarios, mal pagados, estigmatizados,

pero con conocimientos no reconocidos oficialmente. De esto, luego haré un apunte que creo que es muy importante hacer llegar a las personas de esta cámara.

Sufrimos una discriminación sistemática; o sea, el sesenta y tres por ciento de las personas del pueblo gitano encuestadas por norma han sufrido discriminación laboral o la siguen sufriendo. Con un trabajo hecho por Secretariado Gitano, que se hizo una prueba de mandar tres mil currículums laborales..., mismos currículums cambiando los nombres entre apellido más normalizado y apellidos gitanos gitanos, ¿no?, como podemos reconocer tranquilamente todas por el ideario y el imaginario colectivo de esos sesgos y esos constructos que se han generado. Los currículums que tenían apellidos gitanos recibían 2,3 veces menos respuestas que los apellidos que tenían, no sé, un Soler –*català*– o un Manel Gutiérrez, ¿no?, o sea, había esas diferencias, por estereotipos y constructos falsos.

Cuando se preguntaba por qué se habían rechazado esos currículums, se hablaba de absentismo, cuando la tasa de absentismo entre personas gitanas y personas no gitanas es igual o inferior a la media. Cuando hablaban de que no creían que fueran a permanecer en el trabajo, en el caso del pueblo gitano hay un dieciocho por ciento más de permanencia en los puestos de trabajo, de garantía de mantener ese trabajo y esforzarse para ello. Y el ochenta y dos por ciento de las personas encuestadas en esta encuesta decían que no querían vivir de ayudas, sino que lo que querían era tener una vida digna en razón de su trabajo y del sudor de su frente. Con esto no quiero decir que no se tenga que apostar por una *renda garantida* porque con ello quitaríamos de la pobreza del trabajo remunerado. Con un mínimo para vivir, los convenios subirían, el salario mínimo subiría y toda la calidad de vida *del territori seria millor*.

Cuando decía que tenía que hablar del tema de esos conocimientos no reconocidos oficialmente, tenemos que hablar de la falta de certificaciones. O sea, un dato que me parece muy curioso es que el setenta y dos por ciento de las personas del pueblo gitano no tienen ninguna certificación oficial de competencia. Y cuando fui rascando un poco en el dato lo más curioso de ello fue que, del setenta y ocho por ciento de los gitanos o de las gitanas que trabajan en la construcción –un sector que desde la Federación de Industria de Cataluña tenemos en nuestro perímetro–, solamente el doce por ciento tenía acreditación de competencias con más de diez años en el sector.

Entonces, no es una falta de querer tener una profesionalidad reconocida en una formación reglada, sino que son o bien desconocedores de la oferta que hay a nivel europeo, que ha ido en cascada en España y que ha ido en cascada en Cataluña, para poder acreditar competencias a razón de la ley de formación profesional estatal que tenemos, o bien no podían dejar de trabajar para ir a acreditar esas competencias, porque no tienen una flexibilidad en el mundo laboral que les permita ir a acreditarla, es incompatible con el horario o no pueden cumplir con un requisito básico para depende de qué acreditaciones, que es la ESO. Entonces, aquí tenemos algo que podríamos hacer en este plan nacional para el pueblo gitano.

Remarcar la conciliación imposible de la mujer gitana. Y lo digo pudiendo hablar de cualquier otro colectivo específico, como podría ser el colectivo LGTBI o como podría ser el colectivo de personas con discapacidad, pero creo que es importante poner foco y luz en este aspecto. La mujer gitana invierte noventa y cinco horas semanales en cuidados; la no gitana, sesenta y dos. El sesenta y ocho por ciento abandona el empleo tras el primer descendiente. El cuarenta y dos por ciento no vuelve al trabajo regularmente, y el setenta y ocho pasa a economía informal tras la maternidad. Esto no ocurre porque la mujer gitana *quiera* hacerlo. Habrá alguna que quiere. Obviamente, la decisión personal de la crianza es libre, ¿no? O sea, ahora está muy de moda hablar de las cooperativas de crianza, y los gitanos lo hemos hecho toda la vida con las corralas; o sea, es algo que lo llevamos intrínseco.

Pero, como también se ha dicho en esta comparecencia por parte de la tía Mercedes –porque es un caso real que nos llegó a nosotros de UGT–, es que te expulsan del trabajo. En el momento en que tú vas a ser madre –y, perdonadme, no hablo como mujer; hablo de la experiencia que me han transmitido mujeres– ya te comienzan a discriminar hasta que te obligan a salir del mercado laboral, porque siendo gitana con un niño, «¿cómo vas a venir a trabajar? Seguro que vas a coger la baja. Tu marido no va a coger los permisos de conciliación».

Entonces, hay que hacer un trabajo de pedagogía no solamente para concienciar a las personas gitanas de que sí que pueden conseguir todo lo que quieran, porque llevan seiscientos años –bueno, menos, quinientos setenta años– pisándonos el cuello, sino que, además, hay que hacer una concienciación hacia la sociedad generalizada en que aquello que ahora, gracias al Ministerio de Trabajo y a políticas progresistas, se está consiguiendo, que es entender que para cuidados de familia necesitamos cinco días y quizá, para cuando tengamos un luto, necesitamos diez días como mínimo... A mí me gusta ver cómo la sociedad generalizada se está agitanando, ¿no? Que haga gitanadas me parece muy bien, porque es algo positivo. El concebir los cuidados y las curas como algo necesario como sociedad ha sido una reivindicación gitana de toda la vida, y lo llevamos en nuestro ADN.

La economía informal y la respuesta de resistencia como pueblo. No voy a hablar del trabajo en mercado ni del trabajo autónomo ni de la chatarra –más que el comentario que he hecho antes de que se tendría que valorar ese trabajo como un bien medioambiental– porque creo que hay gente especializada que tiene que hablar de ello. Igual que no me gusta hablar de cultura ni me gusta hablar de lengua, porque yo vengo a través del trabajo como gitano, y no por todos los gitanos ni gitanas, sino como sindicalista de la UGT. Pero es importante decir que si hay mucha gente que prefiere trabajar en el mercado es por la flexibilidad que les propone y la inmediatez de un salario o un dinero o unos ingresos. Y eso es respetable, porque, vuelvo a repetir, si no te dejan entrar en el trabajo con unas condiciones dignas, te acabas buscando la vida y te haces autónomo, como puedes, y bien digno que es y hay que respetarlo. Pero para eso hay gente que sabe más que yo.

¿Qué podemos hacer? Necesitamos creer y crear condiciones. Ya no sirve el clientelismo, y lo digo abiertamente. Ha habido épocas en este país que se ha optado por el clientelismo institucional hacia las asociaciones y las asociaciones hacia el organismo institucional. Tenemos que comenzar a cambiar el chip y hacer un plan que de verdad aporte a medio y a largo plazo unas políticas que nos sirvan.

Estas redes se tienen que generar con los actores que tenemos: Administración, sindicatos, tercer sector, mundo asociativo –muy importante, la participación de la gente que trabaja en el territorio– y las patronales. Necesitamos que la patronal entienda, por fin, como en otros países lo llevan entendiendo muchos años, que es que nos vienen mal dadas, que perdemos el treinta por ciento de la mano de obra de este país, a nivel técnico, a nivel especialista y a otros niveles que todavía no están por llegar porque nos falta cualificación en la industria. Tenemos empresas de microconductores, tenemos empresas de la química, somos referentes a nivel de agroalimentaria con supercongelados, o sea, somos un territorio tan rico en industria que no podemos dejarla perder y tenemos que apostar por ella. Seguramente otros sectores también. Dios me libre de decir que no esté bien optar por unos servicios públicos de calidad y tal. Entraré en ello después –y espero que vaya bien de tiempo.

¿Qué podemos hacer? Pues combatir la discriminación.

El president

El tiempo, ahí, pero bueno...

Antonio Cortés Sitja (representant de la Unió General de Treballadors)

¡Oh! (*Rialles*.) Voy fatal, pero intentaré ir más rápido. ¿Cómo lo podemos hacer? En medidas concretas: auditorías aleatorias a empresas por la Inspección de Trabajo

para garantizar la diversidad en las empresas. Tenemos que garantizar que las personas que trabajan en sectores que estén racializados, donde sepamos que puede haber personas gitanas, tengan unas condiciones dignas. Dotar de medios a la oficina de *drets* y no discriminación para la denuncia. Es importante que tengamos herramientas para poder denunciar, como personas gitanas, dentro de nuestro rango de confianza.

Incentivos económicos: bonificaciones fiscales para empresas inclusivas. Hasta un diez por ciento de puntos asignados en la licitación pública. Sello de empresa inclusiva: lo que sería el sello de diversidad europeo, o la taxonomía europea en labores sociales. Formación obligatoria de diversidad para el departamento de contratación pública. Tenemos experiencias positivas; no voy a nombrarlas, pero todos conocemos en otros países experiencias positivas de contratación de personas en riesgo de exclusión social que acaban superando las expectativas del país. No voy a darlas, y si alguien quiere que me las pregunte.

Reconocer lo que sabemos: certificado de competencias por experiencia. Hay que hacer algo para que las personas gitanas puedan acreditar sus competencias. Hay mil espacios donde se puede hacer y son desconocidos para la población gitana. Quizás deberían desde la Generalitat también promocionarlo dentro de este plan.

Facilitar los horarios, si hace falta para convalidar estas formaciones, con horarios vespertinos, fines de semana, semipresenciales, con guardería incluida –un perfil que sería buenísimo. E itinerarios sin requisito de la ESO: formación profesional básica adaptada y acceso directo a la certificación profesional. Un dato: la formación dual tiene un setenta y ocho por ciento de éxito en la población gitana. Ahí lo dejo, y lo pongo encima de la mesa para trabajos territoriales.

Cláusulas sociales en la contratación pública –aquí viene el grueso. Solo el treinta y cinco por ciento de los contratos de la Generalitat incluyen cláusulas sociales. Han generado empleo para 1.570 personas gitanas en cuatro años, pero el sesenta y cinco por ciento son contratos temporales –cagada *pastoret*. Aumentar el porcentaje obligatorio de horas trabajadas por persona en exclusión en los contratos públicos. Subcontratación en las contrataciones públicas. Cláusulas inventivas –luego preguntadme, que os daré cláusulas inventivas. Formación previa a candidatas antes de la incorporación. Un registro público de empresas inclusivas –con lo que decía antes: la carta de diversidad, autonomía europea. Inspecciones efectivas de cumplimiento. Reforzar la IT con ese conocimiento de diversidad de inclusión, incluido el antigitanismo. Extender obligaciones a contratos privados con financiación pública –quien paga manda; mandemos en esto también, pidamos que las empresas que les demos un dinero sean socialmente responsables. Fomentar en negociación colectiva protocolos psicosociales con cláusulas contra el antigitanismo. También se puede ayudar desde la Administración haciendo palanca desde Trabajo. Esto sería un coste adicional de un dos o un cinco por ciento del valor del contrato, pero el retorno sería un aumento de recaudación fiscal y en cohesión social.

Del apoyo específico a las mujeres ya he hablado. No creo que tenga que decir mucho más, porque todo lo que diga sería poco. Haría falta más y más y más, pero no solamente para la mujer gitana, sino para la mujer gitana, para cualquier mujer racializada y sobre todo para las mujeres, sean de donde sean, víctimas de violencia de género. Ahí también podemos incidir, también se puede hacer trabajo desde la Generalitat.

El retorno de la inversión de lo que estoy diciendo. Hay estudios europeos, que ya están demostrados, que, por cada euro invertido, cuando trabajas en políticas sociales, al cabo de diez años tienes un retorno –un ROCE, que se habla a nivel empresarial– de 1,32 céntimos de euro. Entonces, creo que con ese 0,32 ya salimos ganando con todo lo que se consigue a nivel social en este tema.

Decir un par de frases y concluir. Como dice Audre Lorde, desde la casa de las diferencias construiremos. Y creo que en esa casa de las diferencias se puede hablar

de la col·laboració que ponía encima de la mesa entre agents socials, patronals i Administració, y cómo, en sociedad catalana, la «mixidad» que podríamos generar a nivel de tejido empresarial con la inclusión o la integración de personas del pueblo gitano sería ganar por parte de todas. La visión gitana siempre enriquece; nunca deja de enriquecer y aporta valores que..., como decía antes, ¿no?, ayudar a agitar un poco más la sociedad y a hacernos mejores.

Diputadas, *diputats*, hoy os he presentado un diagnóstico –y disculpad por el tiempo que me he comido de más– basado en datos, que enseña que las barreras que tenemos son estructurales y no culturales y que las soluciones son probadas, viables y rentables, como aquí las compañeras podrían explicar. Simplemente esto.

Muchas gracias.

El president

Moltes gràcies. Ara seria el torn de la senyora Chantal Hernández, representant de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya.

Chantal Hernández (directora de projectes de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya)

Bé; bon dia, diputats, diputades. Agraïxo l'oportunitat de ser avui aquí per contribuir a la definició del pacte nacional contra l'antigitanisme i, de forma més específica, en l'àmbit del treball a través de la meua experiència com a coordinadora de l'Àrea d'Inserció Laboral de la Fagc. Bé, aquest és un pacte que és imprescindible, és llargament esperat i és necessari per avançar cap a una societat més justa, més igualitària i més cohesionada. Compartiré moltes dades i reflexions que ha exposat el company Antonio –crec que estem molt d'acord amb moltes coses.

I, bé, sí que aclarir que la meua intervenció es basarà principalment en tres eixos. El primer és explicar una mica la situació actual del poble gitano amb relació a l'àmbit laboral. En segon lloc, sí que vull presentar una mica el perfil de les persones que atenem a la Fagc en el tema d'inserció laboral, perquè crec que és important exposar-ho. I, per últim, exposaré les propostes que considerem prioritàries per garantir una inserció laboral real i efectiva. És també important destacar que tot el que exposaré a continuació és conseqüència directa de l'antigitanisme institucional que ha patit el poble gitano durant sis-cents anys de presència aquí a la península, no?

Bé, com a referència amb dades de context, a Catalunya viuen aproximadament unes vuitanta mil persones gitanes i es tracta d'un poble principalment jove. Hem de tenir en compte que el seixanta-sis per cent de la població té menys de trenta anys. I, bé, això esdevé un potencial demogràfic, no? El que hauria de ser una oportunitat es converteix sovint en un repte que es combina amb desigualtats estructurals i antigitanisme persistent, tant en els condicionants sociodemogràfics com l'accés normalitzat en el món laboral.

Si detallem dades estadístiques recollides que fan referència a l'àmbit estatal, ens trobem amb una taxa d'atur del cinquanta-dos per cent, que és tres cops més alta que la mitjana de la població en general, amb una especial incidència en les dones, amb una taxa d'atur que s'enfila fins al seixanta per cent. Només el cinquanta-tres per cent de les persones gitanes ocupades ho fan de forma assalariada; la resta ho són de forma autònoma. I, de forma generalitzada, el poble gitano que treballa de forma assalariada ho fa en ocupacions de baixa qualificació, d'alta temporalitat i amb baixa remuneració.

A més d'aquestes desigualtats objectives, hi ha un factor que agreuja totes les altres, que és l'antigitanisme. Segons l'eurobaròmetre del 2023, la discriminació envers les persones gitanes és del setanta per cent. Els discursos d'odi, com tots sabem, han augmentat, especialment a les xarxes socials, i l'antigitanisme, com deia el company, és un fenomen estructural, present en molts àmbits de la vida quotidiana, però especialment punyent en l'accés a la feina, en aspectes claus i definitoris com processos de selecció, en què es descarta per cognom; dificultats per aconseguir entrevistes

de feina; desconfiança i estigma social, i obstacles afegits que no es reconeixen ni es documenten. Per tant, si l'antigitanisme no s'aborda de manera frontal i institucional, no hi haurà igualtat d'oportunitats real. Hi insisteixo, aquesta realitat no és casual; és el resultat de dècades de discriminació estructural i manca d'oportunitats i absència de polítiques realment adaptades a la realitat del poble gitano.

Quin és el perfil de les persones que atensem a la Fagig? Bé, a la Fagig, majoritàriament, rebem persones joves que arriben amb dificultats acumulades i amb una demanda clau: trobar feina. Els seus perfils tenen trets comuns: un baix nivell formatiu, una poca o nul·la experiència laboral prèvia, procedència de barris fortament guetitzats, pertinença a unitats familiars que tenen una alta vulnerabilitat socioeconòmica, necessitat immediata de treballar, que sovint obliga a acceptar feines precàries o el desenvolupament de l'economia submergida, i un impacte significatiu en la dona gitana, que acumula discriminacions –per gènere, per origen, per situació socioeconòmica i per nul·la o baixa formació. Les persones gitanes tenen motivació i capacitat; del que no disposen és d'oportunitats.

També és important destacar que aquest és el perfil de les persones que atensem a la Fagig. Això no vol dir que tot el poble gitano disposi d'aquestes condicions, perquè ja suposem que les persones que tenen o més formació o que tenen una altra situació socioeconòmica poden accedir a recursos o poden tenir els seus propis recursos, no?

Bé, quines propostes presentem des de la Fagig a aquest pacte nacional. Presentem propostes concretes i accionables per abordar la desigualtat laboral dins del pacte contra l'antigitanisme. En primer lloc, la formació en antigitanisme, una formació que hauria de ser obligatòria per als professionals del SOC i per a tot el Departament de Treball, especialment per a aquelles persones que fan atenció directa a persones beneficiàries o usuàries. S'ha de sensibilitzar i formar el sector privat, però molt més enllà del departament de recursos humans. S'han de crear serveis específics i adaptats; això significa una coordinació real i efectiva entre els serveis públics d'ocupació i les entitats que treballem amb el poble gitano en temes d'inserció laboral. S'han de crear programes específics per a persones gitanes i, de manera més concreta, per a joves gitans i gitanes, amb itineraris formatius i laborals flexibles i adaptats a la seva realitat. S'han d'incloure clàusules d'acció positiva per facilitar i fomentar la contractació de persones gitanes en el sector públic. S'han d'impulsar projectes d'autoocupació i emprenedoria adaptats a les realitats culturals i socioeconòmiques del poble gitano.

Amb relació a les prestacions i incompatibilitats, s'ha de garantir que la informació sobre ajudes, subsidis i prestacions públiques arribi de forma clara, accessible i comprensible per a tot el poble gitano i intentar adaptar, en la mesura que sigui possible, les normatives perquè treballar pugui ser compatible amb determinades prestacions. Perquè ens hem trobat que, molts cops, el fet de que cobrin prestacions els impedeix accedir a un món laboral o els dificulta accedir a un món laboral.

I, per últim, el treball en xarxa. S'ha d'establir un model estable de cooperació i comunicació entre Administració i entitats gitanes, molt més enllà de que sigui puntual o projectual. S'han de compartir dades, metodologies, bones pràctiques i s'ha de construir un sistema integrat d'acompanyament que tingui en compte l'entorn familiar, comunitari i social de cada persona.

Com a conclusions, el pacte nacional contra l'antigitanisme és una oportunitat històrica –en som conscients–, però no pot ser només un document; ha de ser una eina transformadora, que posi les persones gitanes al centre de les polítiques públiques, especialment en l'àmbit laboral. Si volem una societat cohesionada, cal garantir que el poble gitano no quedi enrere, i això només serà possible amb la voluntat política clara, amb recursos, amb col·laboració i amb un compromís institucional ferm per combatre l'antigitanisme en totes les seves formes.

Des de la Fàgic ens posem a disposició del Parlament, del Govern i de les institucions del país per treballar conjuntament i avançar cap a un futur on la igualtat d'oportunitats no sigui una aspiració, sinó una realitat.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. I ara és el torn de la senyora Amanda Sánchez, representant de la Fundació Secretariat Gitano.

Amanda Sánchez (responsable del programa Acceder de la Fundació Secretariat Gitano)

Hola, què tal? Bona tarda a tothom. Bé, agrair, primer, les paraules dels meus companys, que només faré que subratllar-les i potser aportar una coseta més, però crec que és superimportant i interessant el que han comentat.

Dir-vos també que jo soc filla d'una dona gitana i un pare no gitano. I volia començar per aquí, explicant, com per obrir el meu torn de paraula, que a mi la meva mare, per desgràcia, m'ha hagut de dir que... –quan anava a una entrevista de treball a una residència de gent gran, quan era més jove–, i em va dir que em fes una cua i que em posés unes arracades una miqueta petites, o una perleta, perquè, bé..., pues por si acaso. Llavors, això que parlem dels cognoms, això que parlem de que les arracades poden ser una *gitanada*... –que m'he apuntat aquí dir «gitanada» com alguna cosa positiva, transformem això. Doncs el meu pare no m'ha dit mai res d'això. O no sé si coneixeu alguna persona no racialitzada que li hagin donat algun consell de vestimenta per intentar que la seva ètnia, o raça o el que sigui, fos més curada, no? Doncs això m'ho ha hagut de dir la meva mare perquè ho ha viscut ella, ho ha viscut la seva mare i ho ha viscut la seva besàvia en la manca d'oportunitats laborals, que per això estem avui aquí.

Llavors, re, començaré dient això, que vinc de la Fundación Secretariado Gitano, que som una entitat social intercultural que treballem des de fa més de quaranta anys en la promoció de la igualtat d'oportunitats de la població gitana aquí a Catalunya i també a nivell europeu.

Comentar-vos també que gràcies per avui estar aquí realitzant el pacte català contra l'antigitanisme i la inclusió del poble gitano, ja que considerem essencial que s'hagi plantejat un espai per analitzar i proposar polítiques públiques d'impacte, així com abordar les diferents dimensions que avui ens ocupen, no?

Començaré dient això: que estiguem aquí és molt important. Parlem des d'una perspectiva integral. Avui parlem d'ocupació; també hem de parlar de desigualtat estructural, de dones gitanes, d'educació, etcètera. Començaré també dient que aquesta bretxa, escletxa laboral, ve també del tema de l'educació, la manca d'oportunitats a nivell educatiu i que l'última fila de l'escola..., de los pupitres de detrás sean para los gitanos, para los absentistas, porque, total, para un día que vienen o, total, para acabar en el mercado, pues para qué. Doncs crec que un punt molt important és potenciar l'assistència i la no falta a l'escola, dins de l'escola, entenent les dimensions i les multidificultats que a vegades tenen aquestes famílies. No és: «Venga, Pepito, ve al cole», sinó vegem què podem fer a nivell estructural i familiar perquè en Pepito pugui anar a l'escola. Doncs partim d'aquí.

No vull repetir les dades que han dit els meus companys, però, bé, sí incidir en que només un disset per cent de les persones gitanes tenen acabats els estudis secundaris enfront el setanta-set per cent de la població general. Això repercuteix clarament en que l'ocupabilitat de la població gitana a Catalunya és molt més baixa. Important –titulares, ¿vale?, titular–: el 46,4 per cent –46,4 per cent– de la població gitana és extremadament pobre, i el 85,9 per cent de les famílies –vuitanta-cinc!– està en risc de pobresa.

Següent titular: la taxa d'atur assoleix el cinquanta-dos per cent, més de tres vegades que la població general, que és el 14,5 per cent, que, per sort..., no estamos ni tan mal. És veritat que contractes una mica precaris, però bé.

I també hi han grans diferències en la composició de l'ocupació: en la població gitana, tan sols el cinquanta-tres per cent de les persones, com deia la meua companya, estan assalariades, no? Com deies tu també, Antonio, és un tema també de conciliació i de prioritats: treballar perquè *críen a tus hijos*, en comptes de criar-lo tu, doncs, és un *temazo*. I ja s'abordarà segurament després, si fem un cafè.

Programes d'èxit que valorem des de la Fundació Secretariat Gitano, que tenim èxit i que estan funcionant prou bé, tot i que són el *punto de partida*, d'acord? Nosaltres treballem amb el programa Acceder. El programa Acceder es va iniciar l'any 2000, és a dir, avui ja fem vint-i-sis anys del programa Acceder, on els objectius, de manera resumida, són: augmentar l'ocupabilitat. Com deies tu, el perfil de persones gitanes que venen a la fundació és normalment població jove que «quiero trabajar». I, a partir d'allà, ja dissenyes un itinerari personal i formatiu o laboral. Però la demanda és aquesta, no? Llavors, com a objectius són millorar la qualificació també professional d'aquestes persones, generar iniciatives d'ocupació i generar llocs de treball d'inserció, facilitant l'acostament gradual de la població gitana al mercat laboral. I l'acostament de la població gitana al mercat laboral és bidireccional: jo puc apropar la població gitana cap al món laboral, però si no apropo les empreses cap al món gitano *estamos* una miqueta *en las mismas*, no? I per això un dels punts que també és important és millorar la sensibilització de les empreses amb relació a la situació de la població gitana al mercat laboral.

Crec que és important parlar de la metodologia de treball, que..., bé, com a propostes de..., quan surtin, no?, aquest pacte català que estem treballant tots i totes. Crec que la metodologia serà com base i perquè treballarem de forma conjunta, i creiem que l'hem de treballar com molt, eh? El que fem principalment i jo destacaria... Al final, jo soc orientadora laboral. Llavors, hem parlat de dades, però que aquestes les tenim tothom i les podem trobar en qualsevol espai. Però ara parlaré del que jo treballo dia a dia, d'acord?

Intervenció individual basada en l'anàlisi i diagnòstic de la persona i totes aquelles variables que incideixen en algun moment dins el procés d'inserció laboral. Això què vol dir? Bé la demanda de buscar feina, però tu has de generar un vincle de confiança, que això comporta molt de temps. Llavors, a vegades els indicadors es disparen i has de fer, de fer, de fer, però has de dedicar-los un temps de qualitat a les persones. I tu has de dir: «D'acord. Doncs en Pepito vol buscar feina» –m'ho invento–, «no té l'ESO, potser té una FP de lo que sigui, un PFI, el que sigui.» Però has de conèixer la seva dimensió personal i familiar per poder fer bé la seva feina, i això comporta molt de temps.

La intervenció en l'entorn immediat, és a dir, o sigui, segur que ho hem vist tots els que estem aquí que treballem al món associatiu: hi ha hagut èxit quan hem treballat amb la mare, amb el pare o amb les persones que siguin de la unitat familiar i amb el fill o filla. Si la mare ha fet un programa d'inserció o de motivació personal de dones, al pare l'hem ajudat a trobar feina i al fill li estem fent reforç educatiu a l'escola, aquesta família és que és *como la semillita* de la resta, no? I aquí hi ha l'èxit, treballar de forma... Els gitanos vivim en comunitat. No pots treballar de forma individual, perquè no s'enriqueix com necessitaríem, no?

I després parlem d'això, d'intervenció del mercat laboral, que crec que és molt important. I, després, una de les propostes com ferma serà fer formacions específiques tant al sector públic, com deies tu, i també com a empreses privades, o sigui, que sigui d'obligatòria formació per poder arribar-hi.

Molt breument, fem la difusió i fem l'acollida, el diagnòstic d'ocupació. I el que és molt important és dissenyar l'itinerari formatiu o laboral amb la persona. Nosaltres tenim programes; a la Fagic també tenen programes. Però ve molt estructurat,

i a vegades les persones tenen necessitats varies. Llavors, pot començar el teu programa, se'n pot donar de baixa, es pot reenganxar en una altra entitat... Doncs necessitem poder flexibilitzar aquests programes i que aquests programes d'inserció sociolaboral cap a les persones gitanes, a més de que puguem treballar conjuntament les associacions que treballem cap a persones gitanes, també ho puguin treballar des del Servei d'Ocupació de Catalunya, perquè les persones gitanes també som persones gitanes catalanes.

Llavors, crec que és molt important dissenyar conjuntament l'itinerari formatiu amb la persona, per entrenar habilitats, que conegui els recursos de la ciutat, que moltes vegades no es coneixen, perquè fan... Me lo invento. Això ha passat molt. Tenim centres cívics, i, en un barri amb molta població gitana, els gitanos i gitanes no coneixien aquest centre cívic i estava *en la plaza del medio*. I, és a dir, és que mai han fet alguna cosa que a mi m'interessés. I la directora, que per sort era molt maca, diu: «És que no sé per què no venen mai.» Dic: «Està bé que t'ho preguntis, però fem activitats que els hi cridin l'atenció a la població gitana o que necessiti la població gitana.»

Continuem. Davant d'aquestes propostes, com dèiem, també donar-li la importància a la prospecció i mediació i intermediació laboral: des de fer pactes perquè les empreses tinguin la quota, que tant de bo no calgués... O sigui, tant de bo no s'obligui les persones a contractar persones amb discapacitat o no s'obliguin les empreses a contractar persones racialitzades. Tant de bo! Però, mentre això no passi i no ho facin de forma autònoma, si *hay que hacer el cupo*, doncs es fa. Igual que passa amb les dones: tant de bo no t'hagin d'agafar a tu pel fet de ser dona en un treball, sinó que t'agafin perquè ets valenta i ets capaç, no?

Llavors, com que em quedava ja poqueta estona i sí que vull com llegir-les i determinar-me bastant en aquestes propostes, són les següents –*apunten*. Serien, a veure, com parlem tots els companys, polítiques globals i específiques en termes d'ocupació.

Una proposta pressupostària per realitzar aquests programes específics. Sense diners no podem fer coses. És a dir, jo puc fer cursos *superchulos*, però tinc els diners que tinc, i segur que parlem el mateix idioma.

L'Administració, amb formació específica dels professionals que hi intervenen. Comptar amb equips interculturals. Això no està passant –no està passant. No hi han equips interculturals, n'hi han molt pocs. I això també és important, perquè redueix els casos de discriminació i, si no els redueix, almenys es detecten i es poden denunciar. Crec que és molt important.

Programes que es treballin des del sentiment de pertinença, el vincle, la referència. I, per a això, com deia abans, fa falta temps.

Formacions qualificadores –com deies tu, no?–, que consolidin una base formativa forta vers la inserció. *Titulillos, cursillos* estan molt bé, però si no ens donen peu a trobar feines qualificades, de poc valen.

Campanyes de sensibilització a empreses i a serveis públics, d'acord? I enllaço amb que es pugui fer un pla d'igualtat i diversitat en empreses.

Aterrar *el plan de empleo gitano* i entomar-lo des dels recursos que farem des del pacte català.

Accions afirmatives, com dèiem també, per afavorir la inserció de les persones gitanes específicament en espais infrarepresentats. Si mai hi ha una persona en el Parlament gitana, cap gitana es podrà veure reflectida en el Parlament, i serà com impensable que pugui treballar allà. Doncs això s'ha de fer amb els diferents espais on hi hagi infrarepresentació.

I, per últim, tenir dades actualitzades a nivell català de l'ocupació de la població gitana. Crec que l'última –i perdoneu si ho dic malament– és del 2001 o 2005. Crec que no n'hi han. Nosaltres, a la fundació, ara com ara, estem fent feina de carrer perquè surtin les dades d'ocupació de la població gitana a Catalunya i a Espanya, i sortiran aquest 2026 i les compartirem amb tots vosaltres, però crec que ha de ser una cosa catalana i per a tots i totes.

I una superultramegaconclusió és que les polítiques siguin clares, que aquestes polítiques arribin a la gent, que estiguin en llenguatge que la gent..., que, pobrecica, no sabe entendre, ¿no?, a veces, estas leyes y estos parlamentos tan complejos. Que tothom pugui entendre què s'està fent per ells i per elles, per nosaltres. Un pressupost com Déu mana i programes i accions i, sobretot, seguiment i avaluació, perquè si es fa una proposta i no serveix, que hi hagi un seguiment i una avaluació i un canvi dins d'un curt termini perquè es puguin millorar. I aquestes eren les propostes, i ja està.

Moltíssimes gràcies a tothom, a tots i totes.

El president

Molt bé, moltes gràcies. Ara és el torn dels grups parlamentaris. I té la paraula Ennatu Domingo, diputada de Junts.

Ennatu Domingo i Soler

Gràcies, president. En nom de Junts, agrair a la senyora Hernández, a la senyora Sánchez i al senyor Cortés la seva exposició. Crec que ha estat molt concreta, molt directa i prou positiva, que s'agraeix moltíssim. Nosaltres, des de Junts, hem agafat un posicionament d'escolta, perquè passa per poder desenvolupar aquest pacte contra l'antigitanisme. Crec que hem d'escoltar les entitats que toqueu el carrer, que sobretot treballem amb les persones, no?

Abans d'aquesta sessió hem tocat el tema de l'antigitanisme, com es manifesta, quin tipus de formació hem de fer, sensibilització. Per tant, tot aquest àmbit l'hem estat recollint a nivell de recomanacions. També hem tocat el tema de l'educació, no?, com garantim l'accés de les persones gitanes a l'educació i el seu desenvolupament en el sistema educatiu català. I crec que, precisament, un dels grans reptes era això, com garantir que les persones gitanes vagin ascendint a nivell acadèmic. I crec que s'ha avançat moltíssim, i ara el que veiem és que hem arribat a un nivell d'igualtat formativa i, per tant, el que queda és per què no estan entrant al mercat laboral de manera eficient i que vagin a feines molt més valoritzades i molt més cotitzades.

Per tant, crec que és un repte molt important, i per això agraïm també la compareixença que ens han fet des de l'experiència de les dues entitats. I també demano –que segurament ho faran els altres diputats– que ens presenteu les propostes que ja heu treballat, que ens les feu arribar, perquè n'hi han de molt bones, i crec que està bé que les treballem un cop acabem aquesta compareixença.

Jo sí que volia fer una pregunta, i és si ens podeu compartir el volum de persones que ateneu, perquè crec que ja heu dit que és un perfil molt específic, i entenem que és el perfil que menys recursos té i que, per tant, és la descripció que en feu. Però estaria bé saber quin és aquest volum de persones, si hi han altres entitats que també fan aquest tipus d'acompanyament.

I també heu parlat de la continuïtat, no?, que al final..., o sigui, l'objectiu és que si un jove format entra en una empresa pugui continuar, ascendir dins d'aquesta mateixa empresa. I ens agradaria saber si, amb el treball que feu, podeu garantir aquesta continuïtat o calen serveis addicionals o suport addicional de l'Administració, evidentment, per poder donar suport a la feina que feu.

Per mi, escoltant-vos, és una qüestió de canvi de mentalitat el que veig també, eh?, perquè pots fer projectes d'acompanyament, d'inserció laboral, però després hi ha un rerefons que és de marc mental, cultural. I crec que, evidentment, és un canvi que s'està fent, i el veiem a nivell legislatiu, que cada cop ens volem centrar en la persona. I crec que si ens poséssim en la pell de la persona i entenguéssim que la meua identitat em defineix, defineix com em desenvolupo a la societat, doncs, posem mesures per anar rectificant. Perquè tenim el sistema econòmic que tenim i genera les desigualtats que genera. I jo ho veig, que es fa una reforma de la llei d'igualtat de tracte i no-discriminació, però segueix sent molt genèrica, no?

Després es pensa en mesures concretes contra el racisme, l'antigitanisme, però encara no entenem i jo crec que no aprofundim prou en dir que la població gitana té unes característiques molt específiques que els arribaran a condicionar al llarg de la seva experiència vital. I crec que aquest marc mental, si l'aconseguim canviar..., i heu parlat de formació obligatòria en els diversos departaments, però també en empoderar les persones. I crec que potser estaria també..., si ens poguéssiu compartir que també hi ha una qüestió d'empoderar les persones perquè sàpiguen els seus drets, no? I no sé si això ve amb la sensibilització o és un treball a part. Però jo trobo que també deu ser una part molt important de tot aquest procés de mobilitzar-se també quan hi ha una discriminació i denunciar-ho.

I, per tant, re, volia fer aquesta reflexió i agrair-vos la feina que feu.
Gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya. I té la paraula el diputat Jordi Albert.

Jordi Albert i Caballero

Bé; gràcies, president. Gràcies al senyor Antonio Cortés, a la senyora Amanda Sánchez i també a la senyora Chantal Hernández per les seves exposicions. De fet, n'hem pres bona nota. També estarà bé que ens facin arribar les seves intervencions, perquè, sobretot amb aquella part més propositiva, doncs, a nosaltres ens servirà, i molt, per fer els treballs d'aquesta comissió.

Hi han alguns elements que a veure si podem concretar-los. De fet, el senyor Cortés ens posava damunt de la taula ja preguntes per tal de que ell pogués continuar després amb la seva intervenció, perquè així tingués més temps. I, de fet, s'han focalitzat, crec que els tres, en diverses idees que són comunes i conjuntes. Jo em focalitzaré en la part més propositiva; no tant en la diagnosi, que crec que l'han feta molt bé. I crec que, al final, ja portem moltes sessions en aquesta comissió que estem dient i repetint exactament el mateix. Per tant, anem de cara a les propostes i en quins espais podem desplegar aquestes propostes.

Una és en matèria de contractació pública i, per tant, en tot l'àmbit de les clàusules socials i també en l'àmbit normatiu que tenim. Ja sabeu que tenim la *ley de contratos del sector público*, que és la llei bàsica, però, d'altra banda, també tindriem capacitat normativa des de la Generalitat per tal de desplegar de forma específica en determinats sectors i àmbits també normativa en contractació pública. Aquí creiem que pot ser interessant –i els hi pregunto el seu parer– si poguéssim desplegar una normativa específica que ajudés també a que aquestes clàusules socials, en lloc de ser per a la millora i, per tant, per a l'obtenció de més punts, fossin fins i tot clàusules que poguessin determinar una preselecció prèvia, i, per tant, qui no compleixi amb aquests requisits no podria presentar-se en el concurs públic. Els hi pregunto si això ho veurien com una opció de cara a anar més enllà que les clàusules socials.

L'altra qüestió també és respecte a l'àmbit formatiu i també... L'àmbit formatiu, però m'ha semblat molt interessant aquesta introducció de l'acreditació de competències professionals. Perquè, en efecte, en l'àmbit de la construcció –s'ha posat el cas de l'àmbit de la construcció– el dotze per cent de les persones treballadores gitanes no tenien l'acreditació, però, en canvi, sí que tenen tot el bagatge, tota l'experiència, de fet, clarament acreditada. Per tant, només els hi falta el que seria el títol, aquesta acreditació.

Aquí hi ha un dels elements claus, que és el sistema de formació professional, el sistema Fpcat, i també l'agència de formació professional, que és qui s'encarrega de les acreditacions en competències professionals. Per tant, aquest element s'ha traslladat també en l'àmbit de l'agència? Podria ser un mecanisme per tal d'acreditar aquestes competències també el propi Consorci per a la Formació Contínua? És a dir, en el marc del Consorci per a la Formació Contínua i, per tant, per a aquelles

persones que ja estan treballant, podríem dur a terme una campanya específica per tal de que aquestes persones, que, lògicament, tenen acreditada la seva competència laboral, tinguin la titulació específica i també els hi permetrà millorar la seva categoria professional en molts dels casos perquè tindran aquesta acreditació, aquesta titulació?

L'altra qüestió, que m'ha semblat molt rellevant i que va lligada també amb l'àmbit de la formació i, sobretot, amb l'àmbit de la formació i orientació professionals. Podríem fer programes específics en l'àmbit educatiu escolar, en les etapes de..., a mi m'agrada ser molt agosarat i ja m'agrada parlar del cicle superior de la primària, però, en qualsevol cas, en l'àmbit de l'educació secundària obligatòria i, per tant, impulsar alguna prova pilot en alguns centres educatius del país per tal de fomentar una millora en l'orientació educativa d'aquest alumnat, és a dir, per fomentar aquesta formació? Lògicament, també aplicant mecanismes específics, eh?, i, per tant, amb criteris d'especificitat respecte a l'àmbit educatiu i en alguns centres educatius. I sempre buscant aquesta mirada també del que volem al final, que és la inclusivitat, i, per tant, aquesta escola inclusiva. Però impulsar unes proves pilots en determinats centres que puguin ajudar també a que aquesta formació ho permeti. I atenent també a les dades que deien de que un dels elements principals és que, com que no tenen la titulació de l'ESO, no poden accedir a aquestes acreditacions competencials.

I, ja per acabar, perquè no tinc més temps, però em sembla... Perquè el president m'ha deixat temps de bonificació perquè ha començat a comptar més tard i, per tant, no vull esgotar aquest minut i mig. Però hi ha dos elements també que em semblen importants, que és focalitzar en l'àmbit del SOC, del Servei d'Ocupació Públic de Catalunya –em sembla molt interessant, lògicament, tot l'àmbit formatiu dels professionals i dels professionals del SOC–, però sobretot també en que també hi hagi aquests itineraris específics; que, de fet, ja hi ha itineraris individualitzats en el marc del SOC, però crec que el que demanen és un grau més, no? És a dir, anar amb un element superior per tal de definir aquests itineraris, potser amb un seguiment molt més concret, molt més específic, en base també a les necessitats per a la inserció laboral.

I, d'altra banda, també em sembla que, en el marc del Consell del Diàleg Social o en el Consell de Relacions Laborals, que és un organisme propi de l'Administració de la Generalitat, portar aquesta qüestió damunt de la taula i, per tant, també aquí, des d'aquest àmbit, intentar incorporar aquesta mirada, no?, aquesta mirada gitana també... A mi m'agrada molt que també es parli dels gitanos sempre en positiu, a mi m'agrada molt destacar aquest fet. I, de fet, el senyor Cortés ho ha fet i la senyora Sánchez també ho ha fet, no?, de la *gitanidad*. Doncs sí, ens hem d'impregnar d'aquesta mirada gitana i, per tant, també portar-ho de cara a la sensibilització de les empreses. Jo aniria a més. Vull dir, a vegades la sensibilització no és suficient, cal fer un pas més. I, per tant, hem parlat de contractació pública, però també podríem entrar en l'àmbit del privat i, per tant, també en la relació entre les empreses i els seus departaments de recursos humans. I, per tant, igual que hi ha plans d'igualtat, incorporem plans també que puguin combatre aquesta mirada antigitana que hi ha en molts processos de contractació.

I se m'ha acabat el temps. Hi ha moltes coses més de què podríem parlar, però, en qualsevol cas, crec que els hi he fet unes quantes preguntes.

Gràcies per les seves intervencions.

(Jordi Albert i Caballero reprèn l'exercici de les funcions de vicepresident.)

El vicepresident

Bé; i ara és el torn del diputat dels Comuns, el diputat Andrés Garcia Berrio. Endavant.

Andrés García Berrio

Gràcies. En primer lloc, agrair la compareixença de l'Antonio Cortés, la Chantal Hernández, l'Amanda Sánchez del dia d'avui. Crec que és molt important que puguem dedicar, com estem fent avui, una sessió específica relativa a la discriminació laboral que pateix el poble gitano.

Llavors, en aquest sentit, jo crec que, bé, hi han molts elements que jo crec que..., quan es planteja fer les polítiques públiques, no es té en compte la gravetat de la situació que tenim. Jo crec que, Amanda, a la teva intervenció, a l'inici, has dit un element molt clau, és a dir, quanta gent va a buscar feina ja discriminada directament pel fet de ser identificada amb el cognom pel fet de ser gitana? Quanta gent va a una entrevista, si hi accedeix, i quan la identifiquen com a persona gitana es queda fora? Potser no es queda fora pel fet de ser gitana, però ho pensarà, en moltes ocasions. I això, d'alguna manera, estem normalitzant que passi a la nostra societat. I quanta gent va a aquesta entrevista de treball i intenta, d'alguna manera, que no se la identifiqui, sense fer res, però que d'alguna manera no t'identifiqués perquè és una cosa que et pot a vegades discriminar, i hi ha gent que ho fa. Fins i tot a vegades estàs en una feina i, per por de perdre la feina, has d'escoltar el teu cap, la teva companya o qui sigui fer comentaris antigitanos de manera continuada. Llavors, l'antigitanisme està a la nostra societat, és una cosa que realment afecta de manera directa la vida dels milers de persones gitanes que vivim a Catalunya, i és per això que hem de posar la qüestió al centre.

Llavors, jo avui vinc com a crític; no, evidentment, cap a vosaltres, però sí que, diguem-ne, cap a aquest Parlament i cap a la política. Costa molt –costa molt– posar al centre les polítiques per fer sortir de la discriminació el poble gitano. Costa moltíssim. Llavors, està molt bé que fem pactes, està molt bé que fem estratègies, està molt bé que intentem tirar endavant, però si no es posa al centre de manera pressupostària i evidentment... Perquè hi ha un greuge històric des de fa moltíssim, o sigui, des de fa segles, i en cap cas i en cap moment s'ha intentat de manera real fer canviar la situació.

Llavors, jo crec que aquí tenim un deure, que és que el dia que aprovem aquest pacte, o sigui, aconseguim que realment sigui molt participat, estiguem aquí moltíssima gent donant-los suport i que d'alguna manera tots els grups polítics i parlamentaris i mecanismes de seguiment quedin enganxats i hi hagin compromisos d'augment de la dotació pressupostària de cara al futur, perquè, si no, no ens en sortirem. Perquè les entitats amb pocs mitjans sabeu què és el que s'ha de fer: treball individualitzat, treball des de la comunitat, treball d'acompanyament per sortir de situacions de discriminació que són històriques i que afecten d'una manera molt clara. Llavors, en aquest sentit, jo crec que totes les bones pràctiques que heu plantejat i la feina que feu són claus i s'han de tenir molt en compte.

Llavors, això, si ens podeu fer arribar la..., i també informes que pugueu tenir, perquè sabem que les vostres entitats segur que tenen informes, mesures clares. Però jo crec que és això, que hem de ser capaços de continuar aquesta roda en la que estem jo crec que des de ja fa uns anys, motivats per la població gitana, tot l'associacionisme de la societat civil gitana, que està aconseguint que passin coses que abans semblaven impossibles perquè d'alguna manera transformem en polítiques públiques concretes, en pressupostos, el que ara són declaracions de bones intencions i alguns projectes dotats econòmicament. Jo crec que cal un salt d'escala, i esperem que a nivell català puguem aconseguir-ho. I ho dic: i no serà fàcil, i no serà fàcil en general. I no va d'una qüestió ni d'esquerres ni de dretes ni de res; va d'una qüestió de no posar el racisme al centre en termes generals, i, evidentment, de que la població gitana ocupi l'espai com a minoria reconeguda que ha de tenir a Catalunya. I jo crec que en aquest camí esperem que puguem avançar. Hi han dies que tot es veu més clar, hi han dies que un està més frustrat, però jo crec que en aquest camí estem avançant.

Gràcies.

El vicepresident

Bé; gràcies, diputat. Avui no sé si és el dia que ho tenim més clar o tenim més frustració. (*Rialles.*) Però, en qualsevol cas, ara ens ho aclarirà. Ara és el torn de la diputada del Partit dels Socialistes de Catalunya i Units per Avançar, la diputada senyora Susana Martínez Heredia. Endavant.

Susana Martínez Heredia

Gràcies. Gràcies a tots tres per la vostra compareixença avui aquí. M'alegro molt de que ens vegem en aquest espai parlant en aquesta sessió centrada en la situació laboral de les persones gitanes. I felicitar-vos també per la feina que feu diàriament des dels vostres territoris, no?, amb els diferents casos que us trobeu en el dia a dia per tal de millorar la situació de moltíssimes persones i de les seves famílies que pateixen l'exclusió del món laboral i que això es tradueix també en manca d'oportunitats per poder accedir a una feina i també elevat els nivells de pobresa, que comen-tàveu. De fet, la dada alarmant és que més del vuitanta per cent dels infants gitanos es troben en situació de pobresa, i això es transmet de pares a fills.

Penso que també és una cosa important a remarcar, i que heu dit, que el problema no és la formació, no? Ens donava l'Antonio la dada de que el setanta-cinc per cent no estan formats en l'ESO. Però ens trobem a la realitat que el que ens deien les nostres àvies i les nostres ties de «te tienes que formar, porque, si no, te cerrarás la puerta cuando intentes ir al mundo laboral», això, a la pràctica, avui ja és una realitat, perquè som molts els que ens hem format i continuem patint aquesta manca d'oportunitats. I després et trobes que la majoria de persones formades es situen al món associatiu. I, per tant, això també genera, doncs, una frustració per als que venen darrere, perquè veuen que aquest esforç, en una situació de pobresa de l'entorn, quan fas aquest esforç per sortir d'aquesta situació, no es veu compensat, perquè el problema no és la formació, sinó que és que es devalua la nostra professionalitat i la nostra titulació pel fet de ser gitanos, no?

I, llavors, aquí penso que són molt importants totes les mesures que heu parlat, que anaven també en la línia d'apropar les empreses i l'Administració als gitanos, i no sota aquesta mirada de culpa de que els gitanos s'han d'apropar a formar-se, perquè, clar, si no, la responsabilitat és vostra de que no teniu la formació per demanar l'oportunitat, no? Penso que això és molt important per sortir d'aquesta visió de culpabilitat de la societat i, d'alguna forma, apropar i donar a conèixer el valor que podem aportar els gitanos i gitanes a les diferents esferes de la societat. Per tant, necessitem polítiques públiques que siguin generadores d'oportunitats.

Com a persona també que ha treballat al món associatiu, jo recordo moltíssims casos de dones que donaven les gràcies per poder... «Gracias por darme l'oportunidad», no? O sigui, aquesta és la situació de partida de la realitat: persones que mai han tingut l'oportunitat de tenir una feina. I penso que, en aquest sentit, totes les polítiques públiques s'han d'adreçar en generar aquestes oportunitats, i s'han de generar a fora, al conjunt de la societat.

Després també ens trobem en contraposició a l'estereotip que hi ha al carrer... I és que –i en parlava també la Chantal, el tema de les ajudes i les prestacions, relacionat amb aquestes dades de pobresa–, malgrat aquests alts nivells de pobresa, hi ha un «no en té cap» molt elevat, no?, que són llars de població gitana que compleixen els requisits per sol·licitar, per exemple, l'ingrés mínim vital, que es podria estimar que el potencial abast d'aquest ingrés mínim vital és molt elevat, però a la pràctica ens trobem que no és així. I, de fet, un quaranta-dos per cent dels gitanos i gitanes que, potencialment, podrien ser-ne beneficiaris no rep aquest ingrés mínim vital. I, llavors, hem de tenir en compte que, al final, la seva vessant política també és una política activa per integrar al món laboral aquestes persones. Us vull preguntar per què creieu que és així i quines barreres hem de superar. Per què passa això? Perquè parlàveu de com podem sensibilitzar dels drets, també, per acabar amb aquesta situació de pobresa i exclusió.

I, per últim, una preocupació també que tenen moltes famílies, i és: mentre aconseguim tota aquesta..., apropar les empreses i la societat als gitanos i gitanes, què fem amb l'alt percentatge de les famílies que es dediquen a la venda ambulants, que és la principal sustentació de les famílies, no per elecció, sinó per exclusió, per aquesta exclusió. Com podem garantir que la venda ambulants continuï sent..., que garanteixi la renda per poder viure en condicions de dignitat mentre assolim que aquestes polítiques públiques siguin obertes a totes les esferes de la societat.

Sense més, donar-vos les gràcies per ser aquí avui.

El president

Moltes gràcies. I ara és el torn d'intervenció per respondre a les preguntes formulades pels compareixents. I té la paraula, en primer lloc, el senyor Antonio Cortés.

Antonio Cortés Sitja (representant de la Unió General de Treballadors)
Doncs bé...

El president

Posarem un temps de sis minuts.

Antonio Cortés Sitja (representant de la Unió General de Treballadors)

D'acord. Ràpid i sintetitzat. Totalment d'acord. Ella ja et contestarà millor que jo de la feina que es fa al territori. Nosaltres, com a UGT, lo que fem és la feina a nivell sindical, que és el nostre camí.

Però tinc una impressió que penso donar. La *romanipé* gitana, el sentiment gitano, s'ha de veure d'una manera calidoscòpica i a llarg termini, perquè, si no, perdrem el focus. Tenim un problema amb les formacions o amb les capacitacions que s'han fet històricament amb el poble gitano. I és una impressió personal, que potser algú em pot dir que no tinc raó, però sempre es fa el mateix..., o mozo de almacén o torero o manicura. I tenim territoris... Torno a dir que es té de fer una visió calidoscòpica, amb diferents prismes de territori i de llarga durada.

Tenim territoris que tenen manca de treballadores i treballadors especialitzats en sectors manufacturers de primer ordre, amb convenis col·lectius, com és el cas de la química, que és l'hostia, i, en canvi, seguim fent de mosso..., de almacén, torero –y, aparte, con sesgo de género, ¿eh?–, esteticien. Hem de canviar, el clientelisme aquest de «bueno, hazme un cursillo y ya está». No, no. Parlem amb les patronals. A Lleida què fa falta? Pam, pam, pam! Vint persones que siguin..., no sé, manipuladores de gases fluorados, para la industria alimentaria que tenemos ahí. Ah, hostia, pues hagamos un plan específico para localizar conjuntamente con el tercer sector a personas gitanas que quieran tener un salario digno. Las formamos, las capacitamos y las ponemos a trabajar en empresas, con empresas que cumplan con unos mínimos en derechos laborales y unos mínimos en diversidad, inclusión e igualdad. Bah, ya está. Fantàstic. I això és un treball que podem fer entre totes les parts. Crec que jo hi he ajudat, i elles et contestaran les preguntes que has fet.

Als companys, a veure: sí, sí i sí. A la contractació pública tenim, a dintre de la llei de contractes públics, des de l'article 28.2, el 112, el 145.2, el 201 i el 202, que són els més importants, la possibilitat de ficar clàusules mediambientals, socials i laborals. Fem-ho! Per què no podem ficar una licitació pública, com es fa amb el tema dels joves? Que cuando se cubra una baja tendrá que ser cubierta, por lo menos el veinticinco por ciento, con menores de veinticinco años. Fem lo mateix amb gent del territori. Vam tindre un problema amb els socorristes de Barcelona fa uns anys perquè es contractava una empresa de Cadis. ¿Por qué no hacemos contratos de cercanía? Huella ecológica, cero. Trabajo de cercanía y gente del barrio. ¿Por qué no? Per què no podem ficar-ho, això? Al veure-ho els juristes ja et diuen: «És que això és discriminació.»

I jo fico l'exemple del Regne Unit, que fent polítiques proactives en la contractació pública es va guanyar a baixar la diferència entre el salari mitjà de les persones

racialitzades amb les no racialitzades en un quinze per cent en cinc anys. Fem política de veritat que faci un bé. Abans de la licitació, o durant la licitació, les empreses que no tinguin amb lo que marca la normativa europea a càrrec de la Carta de la diversitat no podran concursar. Això es pot demanar! Òbviament, si tenim un servei de recepció d'un CAP al Bon Pastor, potser una empresa que vingui del Calí social i vingui a fer..., no se li poden demanar *peras al olmo*, però hi han moltes coses que sí. Hi han licitacions on concursen empreses molt potents d'aquest país, eh?, d'aquest país i d'altres, però liciten. Doncs exigim que tinguin clàusules socials, mediambientals i laborals d'acord amb les necessitats del territori. I aquí construïrem.

La col·laboració publicoprivada. A través del SOC podríem fer moltes coses; a través de Barcelona Activa es podrien fer moltes coses; a través del departament d'ensenyament es podrien fer moltes coses. La idea és ficar primer el focus, que per això jo parlava d'inspecció de treball i parlava de les meses de contractació pública. Però, òbviament, recullo lo que diuen tots els nostres companys, de la gent de la salut, la gent de l'educació, la gent de l'Administració: han de ser formats i formades contra l'antigitanisme. És important.

I, a nivell educatiu, una cosa que es fa des de la Fundació Laboral de la Construcció, que és patronat, Comissions, UGT i l'Administració, bé, i la patronal del metall, que és l'acreditació de competència, no té cost, està subvencionat per la Unió Europea. I per què no arriba al poble gitano? A qui no li interessa que arribi al poble gitano? Perquè nosaltres, com a UGT, col·laborem amb... Val més innovar... Podria dir mil llocs de Catalunya on es fan acreditacions gratuïtes. On? Un nivell 1, que és lo que marca la llei de formació professional com a nivell mínim, s'acredita en nou mesos, només enviant la vida laboral. Poco más: vida laboral, currículum y dos o tres cosas más. Si algú està familiaritzat amb el tema deu saber de què parlo. I no arriba a la població gitana! Per què no hi arriba? I per què no es fan plans específics per fomentar...? Cursillos y cursillos, no. Coses reals, que no siguin reglades, perquè hi ha la incompatibilitat, sobretot familiar, no?, lo que parlàvem abans.

Que yo no voy a entrar en el debate, pero, como dice la prima Silvia Agüero, ¿cuántas mujeres cishetero blancas rompen techo de cristal apoyándose en la precariedad y el suelo de barro de las mujeres racializadas? Y eso lo dejo allí y es el debate que luego suponemos con el café. Però, per què no adaptem aquestes possibilitats de formació perquè les persones gitanes puguin fer-ho amb millor qualitat de vida i complint aquestes expectatives?

I no sé si he respost a tot, però crec que ja he fet les quatre pinzellades que feien falta.

Moltes gràcies.

Chantal Hernández (directora de projectes de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya)

Va, intentaré fer un repàs de les preguntes que s'han plantejat. Algunes ja no, algunes les ha contestat ja l'Antonio.

Segons el que preguntaves, nosaltres tenim una mitjana de persones ateses en projectes d'inserció laboral de dos-centes persones/any, d'acord? Tenint en compte que com a projecte d'inserció laboral només en tenim un. O sigui, tinguem en compte això, perquè als programes que es poden desenvolupar dins l'àrea d'inserció laboral també hi tenim temes de formació –ja no entraré en si són formació reglada, no reglada i tot això–, però, clar... I moltes d'elles són de continuïtat. Per això la pregunta que feies a nivell de quines mesures es podrien portar a terme perquè les persones que troben feina puguin incrementar la seva posició a l'empresa... És molt complicat, precisament per tot el que comentàvem, no? Solen accedir a feines temporals, precàries i mal remunerades. I ens trobem que en molts casos són tres mesos, fora, tres mesos... O sigui, és complicat. Per tant, bé, en aquest sentit és difícil.

La contractació pública l'ha explicat perfectament el company Antonio.

I, amb tema d'acreditació de competències, hi estic totalment d'acord: no arriba la informació a la població gitana –no hi arriba. És a dir, al final ja hi ha un batibull d'informació que, bé, no saben on dirigir-se, no saben com acreditar-se. Bé, és un desconeixement bastant incident i que ens trobem amb això.

Agafo perfectament la proposta de fer l'orientació educativa que comentava el company. Crec que és fonamental començar per uns projectes pilot i a veure com funcionen. Crec que és molt bona idea i que pot funcionar molt bé.

I, bé, totalment d'acord amb el que comentava l'Andrés, no?, aquesta normalització que tenim de l'antigitanisme tan present, no únicament, malauradament, en l'àmbit laboral, sinó en altres àmbits. Però sí que com que al final és molt palpable en com afecta el poble gitano. I, per tant, també totalment d'acord amb que qualsevol mesura ha de tenir dotació pressupostària, perquè, si no, no té sentit.

Per últim, la companya diputada del PSC, que comentava les dificultats que es troben per accedir a ajudes, subsidis. Un altre cop: la informació. La informació i la part burocràtica. Al final, s'acaben demanant documents que no saben on els han d'aconseguir. «Això m'ho haig de descarregar per..., la Clave PIN, el no-sé-què, la Carpeta Ciudadana... Ho deixo.» I al final, això, clar, complica de forma molt clara l'accés a aquestes possibles prestacions o subsidis, que puguin accedir-hi, no?

I, bé, crec que més o menys he donat resposta a tot.

El president

D'acord, gràcies. I ara és el torn de la senyora Amanda Sánchez.

Amanda Sánchez (responsable del programa Acceder de la Fundació Secretariat Gitano)

Re, sumant una miqueta més. Mentre anava parlant, doncs anava cavil·lant una miqueta. El tema de..., crec que el no saber lo del reconeixement de competències –i mai m'ho havia plantejat– és el menyspreu propi i el no valorar que la teva feina es podria capacitar. O sigui, si partim de que directament no sabem que el nostre treball val... Perquè, o sigui, fa vergonya que quan jo faig un currículum a una dona –m'ho invento– per primera vegada en quaranta anys, perquè ara vol treballar, o necessita treballar *por cuenta ajena*, i ha treballat tota la vida als mercats... O sigui, em fa pena i vergonya, *vergüenza propia*, que digui que no ha treballat mai. Com que no ha treballat mai? ¡Si llevas toda la vida en el mercado! Que t'has aixecat a les cinc del matí..., llueva o nieve o haga frío o calor. O sigui, com que no has treballat mai? I estar mitja hora amb aquesta persona perquè sigui conscient de les seves capacitats i les seves habilitats, i que es puguin reflectir en un currículum. Això és perquè és un menyspreu propi que..., pues ahí queda. Crec que és com un assoliment ja com cultural que la nostra feina val una miqueta menys que la de l'altre.

Tu parlaves com del canvi de mirada, que ve com de molt enrere. Jo he treballat amb l'absentisme escolar. Vaig estar tres anys a cinc escoles públiques de Sabadell. I jo he treballat precisament per l'absentisme escolar de la població gitana en aquestes escoles. I una de les meves propostes, tan *sencilla* com poder celebrar el Dia Internacional del Poble Gitano i que les famílies pròpiament gitanes siguin les que participin i dissenyin, juntament amb mi o amb la TIS de l'escola, el que sigui, les activitats..., la resposta va ser: «No, porque si celebramos el Día del Pueblo Gitano vamos a tener que celebrar también el día de..., lo que sea.» Digo: «Pues sí.» Potser sí, és justament això. Llavors, és com el no reconeixement del propi valor o de que som una diferència positiva, com totes les diferències: si no ho reconeixes i no ho institucionalitzes, doncs..., pues ahí queda, ¿no?

El tema de la proposta d'educació. Ho buscaré i us ho envio, perquè no ho recordo ben bé. Potser algú de vosaltres ho sap. Però es va fer un projecte, que no sé si se'n va fer sis o set o vuit anys, a la Mina, on es va fer –no sé si algú ho sap– un projecte educatiu amb l'escola de la Mina, on participaven les famílies dins de l'escola, i va haver-hi com moltíssim èxit. O sigui, els pares es van apuntar a la universitat... ¿Tú

lo sabes, Susana? És que... Bé, ja ho buscaré. (*Veus de fons.*) D'acord, d'acord, potser sí. Doncs, o sigui, ja està fet, però sempre es queden a les proves pilot en comptes de com instaurar-ho com a metodologia. Si són bones pràctiques! Ja us ho passaré, perquè és que no n'estic segura, eh? Però, vaja, ja us ho passaré. Però, *¡jo!*, ha sigut una bona pràctica. Per què no les instaures? Va, siempre vamos ahí ya un poco... Vamos muy lentos, ¿no?

Després, aprofitant que ahir va ser el dia de la dona, i quan parlaven del tema del SOC, que té..., el SOC com a..., sí, no?, les persones que cobren l'ingrés mínim vital tenen dins del seu itinerari formatiu l'obligatorietat de fer o recerca de feina o alguna formació. No sé a vosaltres, però a nosaltres ens ve molta d'aquesta gent. La majoria –i et podria dir el noranta-nou per cent– són dones, que són les titulars beneficiàries de l'ingrés mínim vital; que, per tant, són les persones que han de fer o recerca de feina o alguna formació; que, en paral·lel, són les que porten cap endavant la seva casa i els seus fills. ¿Tú me lo explicas? O sigui, estem sobreexigint que, a més del pes de la casa i dels fills, es formin o treballin les dones. ¿Y qué más? ¿Y qué más nos echamos en la espalda? O sigui, no ho sé, de replantejar-nos la titularitat d'aquesta prestació i com afecta i qui se n'hauria d'encarregar, o qui no, de fer aquestes formacions –entre cometes– «obligatòries». Que són importantíssimes, perquè l'ingrés mínim vital és per sobreviure, no per viure, i això crec que tothom ho tenim clar. Però, mentrestant? No nos podemos cargar de más.

Després, re, una coseta més que se'm venia així com al cap també. El tema dels mercats. Jo, es que los autónomos... És que la meva mare té una floristeria i no està mai malalta. No es pot posar malalta. Crec que la... No sé com dir-vos-ho. Les persones que tenen mercats estan en aquest treball i viuran precàriament sempre, perquè no creuran que són capaces de fer una altra cosa, perquè s'han acomodat obligatòriament en aquests treballs i perquè és que és lo que hi ha, és la falta de promoció d'una mateixa persona.

I després, com a últim ja, que no ens cridin, a les entitats gitanes, per favor, com a mediadores de conflictes –sempre. Som formadores, acompanyem, som assessores, podem mediar en conflictes, clar, però podem mediar en conflictes de persones a les que atensem, de persones que acompanyem, de la nostra família, no?, dels infants amb els que treballem. Però que es tingui en compte que, si alguna de les propostes del pacte català s'enfoca cap a la mediació de conflictes entre persones gitanes, es pugui enfocar des d'una perspectiva educativa i no superassistencial. Si puede ser.

Gràcies.

El president

Molt bé; moltes gràcies.

Doncs ja hem acabat la sessió d'avui de la comissió. Llavors, us agraeixo les vostres compareixences. I ens veiem a la següent.

La sessió s'aixeca a un quart de sis de la tarda i vuit minuts.